

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 VAASA
Puhelin 029 56 42611
Faksi 029 56 42760
Sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi

Päätös

Lohjan ympäristötoimi
Seap. 31.1.2014 1(44)
506/11.01.00/2013

Antopäivä

Päätösnumero

30.1.2014

14/0029/3

Diaarinumero

01103/12/5109

01104/12/5109

01105/12/5109

01106/12/5109

01107/12/5109

01108/12/5109

Asia

Valitus ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1. Tuomo Lundell, Lohja sekä hänen 56 asiakumppaniaan, yhdessä
2. Vilho Rehmosen kuolinpesä, Lohja, Niilo Lamberg, Lohja ja Jani Tammijoki, Lohja, yhdessä
3. Ritva Mäki ja Lauri Väkiparta, Helsinki, Hannu Lehtonen, Lohja ja Heikki Hellakoski, Helsinki, yhdessä
4. Eila Leino Helsinki ja Kari Leino, Espoo, yhdessä
5. Soile Päällysaho-Siltanen, Lohja

Luvan hakija

Juhana Salmenpohja perustettavan yhtiön lukuun, Lohja

Päätös, johon on haettu muutosta

Nummi-Pusulan ympäristölautakunta 23.3.2012
(13.3.2012 § 21)

Ympäristölautakunta on myöntänyt Juhana Salmenpohjalle perustettavan yhtiön lukuun ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen ympäristöluvan kallion louhintaa ja murskausta varten tilalle Salmi 2:68 Nummi-Pusulan kunnan (nykyisin Lohjan kaupunki) Sierlan kylässä.

Päätöksen lupamääräykset kuuluvat seuraavasti:

Päästöt vesiin

1. Kallionlouhinta-alueen kuivatusvedet on kerättävä, käsiteltävä ja johdettava pois alueelta hakemuksessa esitetyllä tavalla. Alueelle rakennettava selkeytysallas on tyhjennettävä lietteestä riittävän usein altaan kiintoaineen erotuskyvyn ylläpitämiseksi.
2. Louhinta tulee suorittaa siten, ettei se aiheuta alla olevaan kallio- tai maaperään sellaisia muutoksia (halkeamia, ruhjeita ym.), joista saattaa olla haittaa alueen pohjavedelle tai ympäristölle.

Melu ja värinä

3. Louhinnasta ja murskauskäytöksen toiminnasta, liikenne mukaan lukien, aiheutuva melu ei saa lähimpien häiriintyvien kohteiden piha-alueilla ylittää päiväohjearvoja (klo 7-22), jotka ovat 55 dB (LAeq) vakituksessa asuinkäytössä olevilla kiinteistöillä ja 45 dB (LAeq) loma-asumiseen käytettävillä kiinteistöillä. Alueella ei saa toimia yöaikaan (klo 22-7).
4. Louhinta- ja murskauskäyttöalueella saa tehdä porausta ma-pe pois lukien arkipyhät klo 7.00-21.00, räjäytyksiä ja rikotusta ma-pe pois lukien arkipyhät klo 8.00-18.00, murskausta ma-pe pois lukien arkipyhät klo 7.00-22.00 sekä kuormausta ja kuljetusta ma-to pois lukien arkipyhät klo 7.00-20.00. Kuormausta ja kuljetusta saa tehdä perjantaisin ja arkipyhien aattona klo 7 -18. Louhoksella tehtävät räjäytykset on ajoitettava mahdollisuuksien mukaan samaan kellonaikaan. Tavoitteellisesta räjäytysajasta on tiedotettava lähiseudun asukkaille ja Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Alueella ei saa suorittaa porausta, räjäytyksiä tai murskausta 1.5.-3.1.8. välisenä aikana. Tuotteiden kasausta ja kuljetusta sekä muita vähän melua aiheuttavia töitä voidaan suorittaa ympäri vuoden.

5. Murskausta suoritettaessa melulähteet on sijoitettava hakemuksessa esitetyllä tavalla siten, että voimakkain ääni ei lähde melulle alttiiden kohteiden suuntaan. Murskattavat materiaalit, pintamaat sekä valmiit tuotekasat on sijoitettava niin, että ne estävät melun leviämisen melulle alttiisiin kohteisiin. Kasojen koko on pidettävä koko murskaustoiminnan ajan riittävän suurena melun haitallisen leviämisen estämiseksi. Melua on torjuttava myös koteloinnein, kumituksin tai muilla vastaavilla ääniteknisesti parhailla meluntorjuntatoimilla. Meluesteet on rakennettava melulähteen välittömään läheisyyteen.

Koneiden ja laitteiden kunnossapidosta on huolehdittava. Toiminta-alueella siirtokuljetusmatkat on suunniteltava mahdollisimman lyhyiksi.

6. Räjäytyksistä aiheutuvaa melua ja värinää on ehkäistävä räjäytysteknisin toimenpitein, kuten räjäytettävien kenttien kokoa rajoittamalla sekä muita työ- ja toimintatapoja kehittämällä.

Päästöt ilmaan

7. Laitoksen toiminnan aiheuttama ilman hengitettävien hiukkasten pitoisuus (PM_{10}) saa olla enintään $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ vuorokausikeskiarvona (24 h) laskettuna ja $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ kalenterivuoden keskiarvona laskettuna häiriintyvien kohteiden piha-alueella. Pienhiukkasten pitoisuus ($PM_{2,5}$) saa olla enintään $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ kalenterivuoden keskiarvona laskettuna.

8. Kiven porauksessa syntyvän pölyn leviämistä on estettävä sijoittamalla porausvaunuihin pölynkeräyslaitteet tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

9. Murskattavan kiviaineksen on oltava kosteaa. Murskauksen pölyhaittoja on ehkäistävä kastelulla, koteloimalla päästölähteet kattavasti ja tiiviisti tai käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

10. Pölylähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Pölyn torjuntaan käytettävien menetelmien tai käytettävän pölyntorjuntajärjestelmän kuntoa ja toimintaa on tarkkailtava silmämääräisesti päivittäin. Päästöjä olennaisesti lisäävän häiriön sattuessa on laitoksen päästöjä aiheuttava toiminta välittömästi keskeytettävä, kunnes laitteisto on korjattu tai häiriö on poistettu.

11. Murskeiden varastokasoja sekä aluetta, jolla työkoneet liikkuvat, on hoidettava siten, että pölyäminen jää mahdollisimman vähäiseksi, esimerkiksi kastelemalla. Pölyn leviäminen ajoneuvoista toiminta-alueen ulkopuolelle on estettävä, ja ajoneuvojen kuormat on tarvittaessa kasteltava. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, ettei tuotteiden kuljetuksesta aiheutuva tien pölyäminen aiheuta haittaa lähialueen asukkaille tai alueen käyttäjille.

12. Mikäli pölyhaittoja suojauksista huolimatta esiintyy, ympäristölupaviranomainen voi antaa lisämääräyksiä pölyn määrän vähentämiseksi ja tarvittaessa mittausten suorittamiseksi toiminnanharjoittajan toimesta.

Jätteet, niiden käsittely ja hyödyntäminen

13. Luvan saajan on noudatettava hakemukseen sisältyvää kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Jätehuoltosuunnitelma on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava viiden vuoden kuluttua tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Arvioinnista on ilmoitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jos kaivannaisjätteen määrä tai laatu taikka jätteen käsittelyn tai hyödyntämisen järjestelyt muuttuvat merkittävästi, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa on muutettava. Lupaa on tällöin muutettava siten kuin ympäristönsuojelulain 103 a §:n 4 momentissa säädetään.

14. Toiminnassa muodostuvat jätteet on lajiteltava ja säilytettävä toisistaan erillään ja niitä on varastoitava ja säilytettävä siten, että niistä ei aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista, pölyämistä, hajuhaittaa, pilaantumisvaaraa maaperälle tai pinta- tai pohjavesille eikä muutenkaan haittaa ympäristölle.

15. Sosiaalitulojen jätevesiä sisältävät umpisäiliöt on tyhjennettävä riittävän usein, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Lietteet tulee toimittaa jätevedenpuhdistamolle.

16. Hyötykäyttökelpoiset jätteet on kerättävä erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi asianmukaisesti niille tarkoitettuihin keräyspaikkoihin. Vain hyötykäyttöön kelpaamattomat jätteet voidaan toimittaa kaatopaikalle, mikäli ne eivät ole ongelmajätteiksi luokiteltavia aineita.

Räjähdysainejäämiä sisältävien jätteiden käsittelyssä on muutoin noudatettava räjähdysaineita koskevia säädöksiä.

17. Erilaatuiset ongelmajätteet on kerättävä ja pidettävä erillään toisistaan ja muista jätteistä. Kerättäviä ongelmajätteitä varten tulee olla erillinen katettu ja suoja-altaalla varustettu lukittava tai valvottu tila tai sellaiset kaapit ja astiat, josta jätettä ei voi vapaasti poistaa. Ongelma jätteet, kuten öljyjäte, öljynsuodattimet, trasselit ja akut, on toimitettava säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa, asianmukaisesti hyödynnettäviksi tai käsiteltäviksi sellaiseen laitokseen, jonka ympäristöluvassa tällaisen jätteen vastaanotto on hyväksytty.

Ongelmajätteitä luovutettaessa on jätteiden siirrosta laadittava siirtoasiakirja, josta ilmenevät valtioneuvoston päätöksen 659/1996 mukaiset tiedot ongelmajätteistä. Kuitit ja siirtoasiakirjat ongelmajätteiden eteenpäin toimittamisesta on säilytettävä vähintään kolme vuotta ja ne on pyydettyäessä esitettävä valvontaviranomaiselle.

Ympäristölle vaaralliset nestemäiset jätteet, kuten esimerkiksi jäteöljyt, tulee varastoida ja säilyttää siten, että niiden pääsy maaperään tai ympäristöön on estetty lupamääräyksissä 20.-22. kuvatulla tavalla.

Poltto- ja voiteluaineet, kemikaalit ja räjähdysaineet

18. Murskauslaitoksella käytettävän kevyen polttoöljyn rikkipitoisuus saa olla enintään 0,1 painoprosenttia.

Laitoksella on mahdollisuuksien mukaan käytettävä kasviöljypohjaisia tuotteita.

19. Laitoksen alueella olevia raaka-aineita, polttoaineita, kemikaaleja ja jätteitä on varastoitava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista tai saastumisvaaraa maaperälle, pinta- tai pohjavesille eikä muutenkaan haittaa ympäristölle.

Kuormauskalustoa tankattaessa ja huollettaessa on huolehdittava siitä, että polttoaineita tai muita pilaantumisen vaaraa aiheuttavia aineita ei pääse maape-

rään tai pohjaveteen.

Pölynsidonta- ja liukkaudentorjunta-aineita sekä räjähteitä ei saa käyttää siten, että niistä voi aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

20. Laitoksella käytettäviä polttoaineita ja vaarallisia kemikaaleja on säilytettävä siten, että mahdollisissa vuototilanteissa aineiden valuminen maaperään ja joutuminen edelleen pinta- tai pohjaveteen on estetty. Polttonesteiden ja kemikaalien säilytykseen käytettäviin säiliöihin tai astioihin tulee merkitä, mitä kemikaalia säiliö tai astia sisältää. Kemikaalisäiliöt ja suoja-altaat on sijoitettava siten, että niiden kunto voidaan todeta esteettömästi ja mahdolliset vuodot havaita nopeasti. Säiliöiden ja suojarakenteiden kuntoa on tarkkailtava säännöllisesti. Polttonestesäiliöiden tulee olla vähintään kerran kymmenessä vuodessa tarkastettuja. Tosite säiliöiden tarkastamisesta tulee esittää pyydettäessä.

21. Ulkotiloissa polttonesteet ja kemikaalit (mukaan lukien alueella toimivien urakoitsijoiden käyttämät polttoaineet ja kemikaalit) tulee säilyttää kaksoisvaipallisissa säiliöissä tai siten, että astiat on sijoitettu katokselliseen, reunukselliseen ja pinnaltaan tiivistettyyn suoja-altaaseen. Suoja-altaan on oltava tilavuudeltaan vähintään 100 % suurimman alustalle sijoitettavan astian tai säiliön tilavuudesta. Kaksoisvaipalliseksi säiliöksi katsotaan sellainen säiliö, jossa kaksoisvaipallinen seinämä ympäröi säiliötä kokonaisuudessaan.

Polttonestesäiliöiden on kestettävä mekaanista ja kemiallista rasitusta. Säiliöt on varustettava ylitäytönestimillä ja tankkauslaitteistot lukittavilla sulkuventtiileillä.

22. Tukitoiminta-alueiden maarakenteet on tiivistettävä siten, että polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estetty. Poltto- ja voiteluaineiden sekä kemikaalien varastointi- ja käsittelyalueiden on oltava nesteitä läpäisemättömiä ja reunoiltaan korotettuja.

23. Polttonesteen jakelupiste ja varastointipaikka on tiivistettävä ja päällystettävä niin, että polttoaineita tai muita pohjaveden pilaumisvaaraa aiheuttavia aineita ei pääse vahinkotilanteessakaan maaperään tai pohjaveteen. Suojatun alueen tulee olla riittävän laaja niin, että kaikki polttoaineen käsittelyyn liittyvä toiminta, kuten tankkaukset ja säiliöiden täytöt, voidaan suorittaa suojatun alueen päällä. Polttonesteiden varastointiin ja käsittelyyn tarkoitettujen laitteiden ja rakenneosien on oltava jakeluasemia ja niiden laitteita koskevan standardin SFS 3352 tai muiden vastaavan tasoisten vaatimusten mukaisia.

Jakelualueen, säiliöiden täyttöpaikan ja muiden kohteiden, joista voi tulla polttonestevalumia, tulee olla katettuja tai muutoin rakenteellisesti toteutettuja siten, että alueelta ei pääse valumaan öljyisiä pintavesiä ympäristöön.

Jakelualueen läheisyydessä tulee olla imeytysainetta ja muuta kalustoa vuotojen leviämisen estämistä ja keräämistä varten.

Jakelupisteen laitteistojen kunto ja toimintakelpoisuus on tarkastettava määräajoin. Tarkastuksista laadittavat tarkastuspöytäkirjat on säilytettävä ja pyydetessä esitettävä valvontaviranomaiselle. Viat tai puutteet, joista voi aiheutua

ympäristön pilaantumisen vaaraa, on korjattava viipymättä.

Jakelu- ja täyttöalueen päällysteen kunto on tarkastettava säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Tarkastuksessa on kiinnitettävä huomiota erityisesti jakelulaitteen ympäristön tiiviyyteen sekä jakelualueella näkyviin painaumiin. Tarkastuksessa havaitut vauriot ja puutteet on korjattava viipymättä.

Tankkaus- ja varastointipaikka on rakennettava määräysten mukaiseksi ennen toiminnan aloittamista. Suunnitelma tankkaus- ja varastointipaikan sekä työkoneiden säilytyspaikan rakenteista on toimitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen tankkaus- ja varastointipaikan rakentamisen aloittamista. Suunnitelmassa tulee näiden määräysten standardin SFS 3352 lisäksi huomioida muun muassa seuraavat asiat:

- Jakelupisteen säiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä. Mahdollisen vuodon säiliön/säiliöiden välitilaan on oltava havaittavissa. Säiliön tilavuuden/säiliöiden yhteen lasketun tilavuuden on oltava alle 10m³.

Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tankkauspistesuunnitelman pohjalta tarvittaessa erillisen päätöksen.

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

24. Määrältään tai laadultaan tavanomaisesta poikkeavia päästöjä aiheuttavista häiriötilanteista, muista vahingoista tai onnettomuuksista, joissa polttoainetta pääsee vuotamaan maaperään, pinta- tai pohjavesiin, on viipymättä ilmoitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tilanteista, joissa polttoainetta pääsee valumaan ympäristöön, on ilmoitettava myös pelastusviranomaiselle.

25. Toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä viipymättä onnettomuuden tai häiriötilanteen edellyttämiin torjunta- tai korjaustoimiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Aiheutuneiden ympäristövaikutusten selvittäminen on aloitettava tilanteen edellyttämässä laajuudessa valvontaviranomaisen kanssa sovittavalla tavalla. Lisäksi on tehtävä korjaavat toimenpiteet vastaavan tapauksen toistumisen estämiseksi.

26. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava toiminta-alueen rakenteiden ja laitteistojen huollosta ja kunnossapidosta siten, että ne eivät käytön aikana vioitu tai muutu siten, että toiminnasta aiheutuvien ympäristö- tai terveysvahinkojen riski lisääntyy.

27. Onnettomuus- ja häiriötilanteita varten toiminta-alueella on oltava riittävä alkusammutus- ja vuotojen torjuntakalusto, kuten riittävä määrä imeytysmateriaalia. Laitteiden läheisyydessä on oltava hätäkytkimet sekä ohjeet menettelystä vuoto- ja tulipalotapauksissa.

28. Onnettomuuksista ja häiriötilanteista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi poltto- ja voiteluaineet sekä muut kemikaalit on säilytettävä turvallisesti. Alueella olevat tiet on suunniteltava ja rakennettava pelastusajoneuvoille soveltuviksi.

Ulkopuolisten pääsy toiminta-alueelle on estettävä.

Toiminnan tarkkailu ja raportointi

29. Mittaukset, näytteiden otto, analysointi ja kalibroinnit on suoritettava Euroopan standardointikomitean (CEN) standardien tai niiden puuttuessa ISO-, SFS- tai vastaavan tasoisen kansallisen tai kansainvälisen yleisesti käytössä olevan standardin mukaisesti. Mittaukset, selvitykset ja raportit on laadittava asiantuntevan tahon toimesta ja käytetyt menetelmät sekä tehdyt johtopäätökset on perusteltava.

30. Pohja- ja pintaveden tarkkailusuunnitelmaa on päivitettävä seuraavasti: pohjaveden tarkkailu tulee laajentaa suunnittelualueen pohjoispuolelle koskemaan kiinteistöllä 9:101 sijaitsevaa kaivoa. Lisäksi tulee selvittää mahdollisuudet asentaa pohjaveden tarkkailuputkia suunnittelualueen välittömään läheisyyteen ennakoivan tarkkailun toteuttamiseksi. Näin ollen pohjaveden tarkkailu toteutetaan kolmesta kaivosta ja 1-3 pohjavesiputkesta. Pohjaveden tarkkailuputkien suunnitellut asennuspaikat on hyväksyttävä Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaisella ennen putkien asennusta. Pohjaveden pinnan korkeus tulee mitata vähintään kahdesti vuodessa, ja pohjaveden laatu tulee tutkia vähintään kerran vuodessa. Pintaveden tarkkailu tulee laajentaa suunnittelualueen länsipuolelta lähtevään puroon/ojaan, josta vesi virtaa Kolisevan-suon ja Kolisevanojan kautta Iso-Toravaan. Pintaveden tila näytteenottopisteissä on selvitettävä ennen toiminnan aloittamista. Pintavesinäytteistä tulee esitettävien parametrien analysoinnin lisäksi tutkia öljyhiilivedyt ja kloridi. Päivitetty pohja- ja pintavesien tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen voimaan tulosta.

31. Tulosten raportoinnissa on esitettävä käytetyt menetelmät ja niiden mitausepävarmuus sekä tulosten edustavuus.

Vesientarkkailuraportissa on oltava sanallinen selitys tuloksen merkityksestä ja näytteenotossa käytetyn kaivon tai pohjavesiputken soveltuvuudesta ja kunnosta. Tarkkailutuloksista on ilmoitettava välittömästi Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle, mikäli tuloksissa ilmenee jotain poikkeuksellista. Muutoin raportti toimitetaan Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa näytteenotosta. Mikäli näyte otetaan yksityisestä kaivosta, tulee tarkkailun tulokset toimittaa tiedoksi myös kaivon omistajalle.

32. Louhinta- ja murskauslaitoksen aiheuttama melu on mitattava lähimmissä häiriintyvissä kohteissa asiantuntevan tahon toimesta I-vaiheen alussa, kun poraus on korkeimmassa kohdassaan ja murskainta ja rikotinta ei ole saatu sijoitettua louhoksen pohjalle, sekä toiminnan aloittamisen jälkeen meluntorjuntatoimenpiteiden valmistuttua. Melua on mitattava tarvittaessa myös muissa melun normaalia laajempaa leviämistä edustavissa vaiheissa.

Melumittaus on suoritettava ympäristöministeriön ohjeen 1/1995 "Ympäristömelun mittaaminen" mukaisesti. Mikäli melumittaus osoittaa melun olevan luonteeltaan impulssimaista, on tuloksia ohjearvoon verrattaessa tehtävä asianmukainen korjaus. Yksityiskohtainen suunnitelma melumittauksista ja niiden

ajoittumisesta eri työvaiheisiin on toimitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Melumittauksen suorittamisesta on ilmoitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kaksi viikkoa ennen mittauksen suorittamista, jotta viranomaisen edustaja voi halutessaan olla paikalla mittauksia tehtäessä.

Mikäli mittaustuloksista ilmenee, että toiminta aiheuttaa lupaehdoissa määritellyillä toiminta-ajoilla luvassa asetettujen raja-arvojen ylittymistä, tulee toiminnanharjoittajan välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin, joilla meluhaitat vähennetään luvan mukaiselle tasolle. Mittaustuloksista on ilmoitettava välittömästi Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka voi päättää erikseen tarvittavista toimenpiteistä. Raportti mittaustuloksista on toimitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa mittauksen suorittamisesta.

33. Toiminnan aiheuttaman tärinän tarkkailusta tulee laatia yksityiskohtainen suunnitelma ennen toiminnan aloittamista. Lähialueen rakennusten ja kaivojen kunto ja alttius tärinävaurioille tulee tarkastaa ja dokumentoida. Selvityksen perusteella tulee asiantuntevan tahon toimesta laatia perusteltu esitys vaurioita aiheuttamattoman tärinän tasosta. Toimintaa tulee harjoittaa niin, että tärinä ei aiheuta vaurioita rakennuksille tai kaivoille. Selvitys tulee toimittaa tiedoksi Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tärinäalueella asuville asianosaisille.

Tärinää tulee seurata riittävän monesta kiinteästä mittauspisteestä. Käytettyjen mittauslaitteiden tulee rekisteröidä ja taltioida mittaustulokset tapahtuma-aikoineen. Tärinän tarkkailusuunnitelmasta tulee selvittää tärinän tarkkailupisteiden lukumäärä ja sijainti perusteluineen sekä tärinämittausten raportointitiheys ja tapa Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja naapurikiinteistöjen omistajille. Tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa määräyksiä tarkkailun toteuttamistavasta ja tärinän torjunnasta.

34. Toiminnan aiheuttamien hengittävien hiukkasten (PM₁₀) vaikutus ilmanlaatuun lähimpien häiriintyvien kohteiden piha-alueella on mitattava toiminnan käynnistyttyä. Tarkkailutulosten perusteella päätetään mahdollisista jatkotarkkailutarpeista.

Ilmanlaadun tarkkailusta tulee laatia asiantuntevan tahon toimesta tarkkailusuunnitelma toiminnan aloittamiseen mennessä. Tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle hyväksyttäväksi.

35. Ympäristövaikutusten tarkkailua voidaan tarkentaa Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaisten hyväksymällä tavalla.

36. Laitoksella on suoritettava käyttötarkkailua ja toiminnasta on pidettävä käyttöpäiväkirjaa ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista ja toimenpiteistä. Kirjanpito on pyydettyäessä esitettävä Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

37. Laitoksen toiminnasta on vuosittain helmikuun loppuun mennessä toimitettava Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle edellistä vuotta koskeva raportti, josta käyvät ilmi seuraavat tiedot:

- suoritettut räjäytykset ajankohtineen ja käytetyt räjäytysaineet
- louhinnan ja murskauksen toteutumisaajat
- louhitun, murskatun, välivarastoidun ja poiskuljetetun murskeen määrä
- käytettyjen polttoaineiden ja kemikaalien laatu- ja kulutustiedot
- suoritettut tarkkailutoimet (melumittaus, värinämittaus, ilmanlaadun sekä pohja ja pintaveden tarkkailu) tuloksineen
- laskennalliset ja/tai mitatut päästöt ilmaan sekä päästöjen laskentatavat
- arvio raskaan liikenteen määrästä
- toteutettu käyttötarkkailu
- yhteyshenkilöt tarkkailu- ja laitoksen toimintaan liittyvissä asioissa
- toiminnassa syntyneen, kerätyn, varastoidun, välivarastoidun, kuljetetun, hyödynnetyn tai käsitellyn jätteen määrä, laji, laatu ja alkuperä sekä muuallan syntypaikasta toimitetun jätteen toimituspaikka ja- päivämäärä sekä kuljetus- ja hyödyntämis- tai käsittelytavat
- suoritettut huoltotoimenpiteet
- ympäristönsuojelun kannalta merkittävät häiriötilanteet ja onnettomuudet (tapahtuma-aika, kesto-aika, syy, arvio päästöistä ilmaan, vesiin tai maaperään sekä arvio niiden ympäristövaikutuksista ja suoritettut toimenpiteet)
- mahdolliset toiminnan aikana toteutettut muutokset laitoksen toiminnassa

Raportissa on esitettävä myös vertailu aiempien vuosien tuloksiin ja luvan ker-
toelmaosassa kuvattuihin tuotantotietoihin ja jätemääriin.

Muut määräykset

38. Toiminnalle on nimettävä ympäristöluvan noudattamisesta vastaava henkilö, jonka yhteystiedot on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Yhteystiedot on pidettävä ajantasaisina.

39. Luvan haltijan tulee ohjeistaa käyttämiään aliurakoitsijoita luvan asettamista velvoitteista ja huolehtia siitä, että aliurakoitsijat noudattavat niitä.

Toiminnan lopettaminen

40. Toiminnan olennaiseen laajentamiseen tai muuttamiseen on haettava lupa. Toiminnan lopettamisesta, pitkäaikaisesta keskeyttämisestä tai toiminnanharjoittajan vaihtumisesta on ilmoitettava lupaviranomaiselle.

Luvan haltijan on hyvissä ajoin, viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista, esitettävä yksityiskohtainen suunnitelma vesiensuojelua, ilman-suojelua, maaperänsuojelua, jätehuoltoa ja alueiden kunnostamista sekä maisemointia koskevista toiminnan lopettamiseen liittyvistä toiminnoista.

Luvan voimassaolo

Päätös on voimassa toistaiseksi.

Lupamääräysten tarkistaminen

Lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus tulee jättää lupaviranomaiselle 31.3.2022 mennessä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. Tuomo Lundell asiakumppaneineen on vaatinut ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista ja ensisijaisesti ympäristölupahakemuksen hylkäämistä ja toissijaisesti asian siirtämistä Etelä-Suomen aluehallintoviraston käsiteltäväksi. Edellisiin nähden toissijaisesti Lundell asiakumppaneineen on vaatinut päätöksen kumoamista ja asian palauttamista ympäristölautakunnan käsiteltäväksi.

Edellisiin nähden toissijaisesti Lundell asiakumppaneineen on vaatinut lupamääräysten muuttamista seuraavasti:

- Toiminta-aikoja tulee rajoittaa merkittävästi. Toiminta-aika voi räjäyttämisen, porauksen, iskuvasaran käytön, ylisuurten lohkareiden rikotuksen, murskauksen ja meluvallien rakentamisen osalta olla enintään arkisin maanantaista perjantaihin klo 8-16.
- Poraus, räjäytys ja murskaus tulee kieltää vähintään 15.4.- 30.9.
- Hakija tulee velvoittaa esittämään lupaviraston hyväksyttäväksi yksityiskohtainen suunnitelma meluvallien rakentamisajankohdasta ja rakenteista ennen toiminnan aloittamista.
- Pölyä koskevia lupamääräyksiä tulee täsmentää. Hakija tulee velvoittaa jättämään hankealueen ja lähimpien häiriintyvien kohteiden välillä kiinteistölleen oleva puusto suojametsäksi.
- Kuljetukset hiekkatietä pitkin tulee kieltää melu- ja pölyhaittojen takia. Hankkeen käynnistäminen tulee olla mahdollista vain asfaltoitua tietä pitkin. Kuljetukset tulee kieltää kesäaikana samoin kuin muukin toiminta.
- Muualta tuodun louheen murskaus on kiellettävä.

Lisäksi Lundell asiakumppaneineen on vaatinut, että hankkeesta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi.

Lundell asiakumppaneineen on edelleen vaatinut, että hallinto-oikeus järjestää asiassa katselmuksen ja suullisen käsittelyn.

Ympäristölautakunta tai luvan hakija tulee lisäksi velvoittaa korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut. Valituksesta johtuneet oikeudenkäyntikulut ovat 3034,10 euroa sisältäen arvonnalisäveron.

Vaatimusten perusteina on esitetty, että Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan ympäristölupapäätös kallion louhinnalle ja murskaukselle Pitkämäen louhosalueella on lainvastainen. Alue on tällä hetkellä hiljainen ja rauhallinen. Lähin vakituinen asutus sijaitsee noin 420 metrin päässä louhinta-alueen rajalta ja useita vapaa-ajan asuntoja lähes yhtä lähellä. Noin puolentoista kilometrin säteellä louhosalueelta asuu noin 90 vakituista asukasta ja lähes 200 vapaa-ajan asuntojen käyttäjää. Useat vapaa-ajan asunnot ovat käytössä lähes ympärivuotisesti.

Ympäristöluvassa on annettu valtioneuvoston ohjearvon mukaiset lupamääräykset melutasoista. Lupahakemuksen ja asiasta tehtyjen selvitysten perusteella on kuitenkin selvää, että nämä tasot tulevat ylittymään. Muutoinkin hankkeen aiheuttama melu, pöly ja tärinä muodostuvat kohtuuttomiksi lähi-alueilla. Osa lähimmistä loma- ja vakituisista asunnoista sijaitsee alueelle vievän hiekkatien varressa.

Hankkeen vesistövaikutukset on sivuutettu lupakäsittelyssä. Alue sijaitsee ympäristöään korkeammalla ja toimii alueen vedenjakajana. Alueelta virtaa vettä lampeen ja useampaan järveen, joista otetaan vettä käyttövedeksi. Alueen lähellä on useita kaivoja, ja alueelta lähtee vesilain perusteella suojeltuja noroja.

Lupa-asian käsittely ei täytä hallintolain vaatimuksia. Keskeinen syy asian käsittelyn ongelmiin on, että luvan hakija on ollut koko lupa-asian käsittelyn ajan lupa-asiasta päättäneen ympäristölautakunnan puheenjohtaja.

Toiminnasta on tehty Promethor Oy:n ympäristömeluselvitys. Selvityksen mukaan laskennallinen melu taso olisi ohjearvon 45 dB(A) suuruinen kahden alueen kaakkoispuolen lomarakennuksen kohdalla. Muualla laskennallinen melu alittaisi selvityksen mukaan ohjearvot eri louhintatilanteissa. Selvityksessä ei ole arvioitu melua toiminnan alkuvaiheessa, kun louhosta ei ole saatu louhittua alkuun ja murskainta sijoitettua pohjalle. Ohjearvojen ylittämistä tässä alkutilanteessa pidetään selvityksessä mahdollisena.

Valittajat ovat pyytäneet asiantuntijalausunnon hakijan tekemän meluselvityksen luotettavuudesta diplomi-insinööri Kari Pesoselta. Valitukseen liitetyn pesosen lausunnon mukaan hakijoiden toimittamaan meluselvitykseen sisältyy seuraavia epävarmuuksia ja epäluotettavuuksia:

- Promethorin ilmoittama epävarmuus ± 3 dB vastaa teollisuusmelumallin epätarkkuuden tilastollista hajontaa, ei sitä, paljonko mittaustulos voi poiketa lasketusta.
- Jo äänen etenemisvaimentumiseen liittyvä epävarmuus on huomattavasti suurempi kuin ± 3 dB.
- Malli ei ota huomioon sääolojen kannalta kaikkein edullisimpia äänen etenemisolosuhteita.
- Louhimon seinästä tapahtuvien heijastusten mallinnukseen liittyy epävarmuutta eikä lähtötietoja ole selvitetty meluselvityksessä kunnolla
- Myös raskaan liikenteen aiheuttaman melun mallintamiseen liittyy epävarmuutta
- Käytettyjen koneiden todellisesta äänitehotasosta ei ole selvitystä
- Laskennasta ei ilmene, onko luvassa mainittua 720 kW:n aggregaatin melua otettu huomioon.

Yhteenvedona Pesonen on todennut, että kun otetaan huomioon melumallien äänen etenemisvaimentumisen arvioinnin ja odotettavissa oleva melulähteiden epätarkkuus, on syytä varautua siihen, että todellinen $L_{Aeq,07-22}$ ja $L_{Aeq,22-07h}$ -taso ylittää tilastollisen vaihtelun vuoksi jopa 5-10 dB(A) sen arvon, joka ilmoitetaan melualuekartoissa.

Edelleen Promethorin selvityksen epäluotettavuutta lisää sen tapa käsitellä melun impulssimaisuutta. Melun impulssimaisuus on otettu huomioon meluselvityksessä lisäämällä impulssikorjaus lähtömelutasoihin. Menettely on vastoin valtioneuvoston melutason ohjearvoista antamaa päätöstä, ja johtaa siihen, että impulssimaisuus vaikuttaa mallinnuksen lopputulokseen huomattavasti vähemmän kuin oikein suoritettu impulssikorjaus. Melu on impulssimaista ainakin lähimpien kiinteistöjen kohdalla.

Lupahakemuksen selvitys meluntorjuntatoimista on yleisluontoinen. Ympäristöluvassa ei ole vaadittu lupahakemuksessa esitettyä parempia meluntorjuntamääräyksiä. Lupamääräyksen kertoelmaosassa on meluntorjunnasta vain yleisluontoisia mainintoja. Lupamääräys ei edes takaa, että toiminnanharjoittaja toimii esitetyn meluselvityksen lähtöoletusten mukaisesti, tai edes, että toiminta olisi meluselvityksessä laskennan lähtötietoina olleiden oletusten mukaista.

Ympäristölupapäätöksessä melulle on annettu valtioneuvoston ohjearvoon (VNp 993/1992) perustuva lupamääräys 3. Ympäristöluvassa ei ole myönnetty tälle poikkeusta toiminnan aloittamisen aikana. Rajoja tulee noudattaa joka päivä. Valituksessa on viitattu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihin KHO2004:72 ja KHO 22.3.2006 taltionumero 678.

Lupamääräys sekä melusta saatu selvitys ovat ristiriidassa keskenään. Jo toiminnanharjoittajan oman selvityksen mukaan melurajat ylittyvät toimintaa aloitettaessa. Muuna aikana rajoihin päästäisiin toiminnanharjoittajan meluselvityksen mukaan juuri ja juuri, mutta valitukseen liitetyn asiantuntijalauseannon mukaan rajojen ylittäminen useina päivinä on käytännössä varmaa myös myöhemmin. Toimintaa ei ole mahdollista harjoittaa siten, että ympäristönsuojelulain melua koskevat vaatimukset täyttyvät. Lupa on kumottava.

Melun lisäksi hankkeesta aiheutuu pölyhaittaa. Nykyisen pölyn leviämistä koskevan tiedon valossa pölyn haitalliset vaikutukset vähenevät merkittävästi aikaisintaan yli 500 metrin etäisyydellä kohteesta. Melua ja pölyä aiheutuu myös kuljetuksista, varsinkin, jos raskas liikenne kulkee nykyistä hiekkatietä pitkin. Kuljetusten aiheuttamaa pölyhaittaa ei ole otettu huomioon ympäristöluvassa.

Alue sijoittuu samalle kallioalueelle, missä lähimmät rakennukset ovat, jolloin myös tärinä vaikuttaa näihin samoihin rakennuksiin. Melun ja pölyn kannalta ainakin toiminnan alkuvaiheessa häiriö on todennäköisesti pahinta louhosalueen itäpuolella alueelle vievän hiekkatien varressa. Valituksen liitteenä 3 olevaan karttaan merkitty talo 1 on noin 420 metrin päässä louhinta-alueen rajasta. Asuinrakennus sijaitsee noin 30 metrin päässä tiestä. Asuinrakennuksessa ja piha-alueella oleskellaan paljon ympärivuotisesti ja päiväaikaan. Kyseessä on maatila, jossa on alaikäisiä lapsia. Talo sijaitsee samalla kallioalueella kuin louhittava alue, jolloin tärinä todennäköisesti on merkittävää. Tilan kaksi kaivoa ja niiden vieressä oleva suurituottoinen luonnonlähde sijaitsevat noin 350-400 metrin päässä louhosalueesta, ja niiden tällä hetkellä hyvälaatuista vettä käytetään maatalouden käyttöön ja talousvetenä. Luvan mukaisen toiminnan kokonaishaitta tilalle muodostuu paikallisten olosuhteiden vuoksi kohtuuttomaksi riippumatta esimerkiksi siitä, ylittyvätkö vakinaista asutusta koskevat melutason ohjearvot piha-alueella vai eivät.

Muutkin valituksen liitteen 3 mukaisen kartan rakennusten omistajat ja käyttäjät kärsivät hankkeesta kohtuuttomasti. Rakennukset sijaitsevat 20-30 metrin päässä tiestä. Rakennukset 2 ja 3 ovat vapaa-ajankäytössä ja niissä on muun muassa terassi louhosalueelle vievälle tielle päin. Rakennus 4 on tiettävästi satunnaisessa vapaa-ajan käytössä. Rakennus 5 on vakituksessa asuinkäytössä oleva omakotitalo.

Lisäksi melusta ja pölystä kärsivät osaltaan koillispuolisen Haukilammen rannalla olevat vapaa-ajanasunnot sekä länsipuolisen Iso-Toravan rannalla olevat vapaa-ajan asunnot. Kaikkiaan kilometrin säteellä louhosalueelta on noin 10 vakinaista ja 20 vapaa-ajan asuntoa. Monet vapaa-ajan asunnoista ovat lähes ympärivuotisessa käytössä. Noin puolentoista kilometrin säteellä asuu noin 90 vakituista asukasta ja on lähes 200 vapaa-ajan asuntojen käyttäjää.

Hankealue lähiympäristöineen on yksi kunnan suosituimmista virkistyskäyttöön soveltuvista maastoista. Siellä käy vuosittain satoja ihmisiä sienestämässä ja marjastamassa. Alueen länsipuolella kulkee Suomusjärven Patikka ry:n vaellusreitti "Ketunkierros". Kierros on merkitty maastoon, ja sen varrella on laavuja. Tehdyn meluselvityksen mukaan melu vaellusreitillä on tasolla 45 dB(A) ja paikoin ylittää sen. Melua alueella ei ole rajoitettu lupamääräyksiin, vaikka kyseessä on taajaman ulkopuolinen virkistysalue.

Kallioalue sijaitsee vedenjakajalla siten, että alueen länsipuoliset valumavedet ohjautuvat nykytilassa länteen Kolisevansuolle ja siitä edelleen Iso-Toravaan Kolisevanojaa pitkin. Itäpuoliset vedet ohjautuvat Soukonojaa pitkin Pitkäjärveen. Eteläosan vedet ohjautuvat Röhjöstensuolle. Lupahakemuksen mukaan alueen eteläosaan tehdään selkeytysallas, joista vesi johdetaan Röhjöstensuohon. Tästä on annettu yleispiirteinen lupamääräys 1.

Vesistöä koskevat selvitykset ja määräykset ovat riittämättömiä niin vesistöjen nykytilan, veden käytön, jätevesien laadun sekä vesistövaikutustenkin osalta. Vesistöjen nykytilaa ei ole selvitetty hakemuksessa tai päätöksessä. Avo-ojat keräävät pintavedet Kolisevanojaan, joka johtaa Iso-Toravaan. Sen ranta-alueella on paljon loma-asutusta, joka ottaa käyttöveden järvestä. Kolisevanojasta otetaan myös käyttövettä. Hanke uhkaa heikentää Kolisevanojan vedenlaatua. Edelleen hanke uhkaa heikentää Iso-Toravan vedenlaatua. Näin sekä Kolisevanojan vuoksi että siksi, että avo-ojitetulta Röhjöstensuolta osa vesistä valuu avo-ojia pitkin kohti Iso-Torava järveä. Näitä vaikutuksia ei ole arvioitu lupa-asian yhteydessä.

Huomiotta on jäänyt alueen koillispuolinen Haukilampi ja Haukijärvi. Haukilampi on vain muutaman sadan metrin päässä hankealueesta oleva pieni lampi, jonka rannalla on loma-asutusta. Näiden vedenlaatu on erittäin hyvä, ja niistä otetaan suoraan käyttövettä kymmeniin talouksiin. Alueella on myös vesi-osauskunta, joka ottaa veden Haukijärvestä sijaitsevasta kaivosta 20-30 kotitalouteen.

Pohjavesiä koskevat selvitykset ovat riittämättömät. Käytännössä Haukilampi ja Haukijärvi ovat avonaisia lähdevesikaivoja, ja paitsi alueelta sinne johtuvat pintavedet myös pohjavedet vaikuttavat suoraan näiden vedenlaatuun ja määrään. Lähialueella on myös paljon vedenottoon käytettäviä rengaskaivoja.

Veden käytöstä on mainittu, että pölynsidontaan ja työmaalaitteiden kasteluun kuluisi 20-30 m³ vuodessa. Määrä ei ole uskottava ja siinä on monen kertaluokan virhe ainakin, jos alueella on tarkoitus toimia lupamääräysten 9 ja 11 mukaisesti siten, että aluetta kastellaan ja murskattava kiviaines on kostea.

Veden laadusta ei ole selvitystä. Louhinnasta vesistöön voi joutua kivipölyä sekä räjähdysainejäämiä. Luvan hakijan mukaan alueella käytettäisiin noin

15 000 kg räjähdysaineita irrottamaan 85 000 louhetonnia. Lupahakemuksen mukaisen 1 700 000 louhetonnin irrottamiseen tarvittaisiin noin 400 000 kg räjähteitä. Esimerkiksi räjähteenä käytettävän aniitin eräs ainesosa on ammoniumnitraatti, joka on veteen joutuessaan paitsi happea voimakkaasti kuluttava aine myös lannoite. Seurauksena saattaa olla alapuolisen vesistön happikato ja rehevöityminen. Lisäksi vesistön likaantumisriskiä lisäävät ajoneuvoliikenne sekä työkoneiden ja polttoainesäiliöiden mahdolliset vuodot.

Vesien käsittelyä koskevat määräykset ovat yleisluonteisia ja puutteellisia. Laskeutusaltaiden mitoitusta ja sijaintia ei ole riittävästi selvitetty. Vesien johtamisesta hallitusti selkeytysaltaaseen koko hankkeen ajan ei ole esitetty riittävää selvitystä, vaikka alueelta lähtee nykyisin vesiä eri suuntiin.

Lupapäätöksen mukaan suunnittelualueen lähiympäristössä ei ole merkittäviä luontoarvoja, kuten liito-oravan elinympäristöksi sopivaa luontotyyppiä. Hankealueen suuret puut on kaadettu jo ennen lupahakemuksen jättämistä ja viimeiset välittömästi ennen viranomaisen alueelle tekemää tarkastuskäyntiä. Luontoarvojen arviointi perustuu yhteen käyntiin, joka rajoittui pelkästään hankealueelle. Yhden käynnin luontoarvioinnilla pystytään selvittämään vain pieni osa alueen luonnonarvoista, eikä tehty selvitys ole riittävä. Kokonaan on arvioimatta melu- ja pölypäästöjen vaikutus ympäristön luonnonarvoihin. Välittömästi hankealueen ulkopuolella on tehty useita havaintoja liito-oravasta muun muassa koko Kolisevanon ympäristössä Iso-Toravalta aina hankealueelle saakka. Kunnalle on toimitettu kartta ja valokuvia näistä havainnoista. Lintudirektiivin liitteen I lajeista lähistöllä pesii ja ruokailee kaakkuri ja palokärki, ja suunniteltu hankealue on metson pesintä- ja soidinaluetta. Luontodirektiivin liitteen IV lajeista alueen läheiset puronotkot ovat lepakon elinpiiriä. Alueella on havaintoja myös koivuhiiristä ja käenpiiasta. Iso-Toravassa on ankeriaita ja simpukoita.

Hankkeen yhteydessä ei ole esitetty tarvittavia selvityksiä lähialueen luonnonarvoista ja siitä, kuinka toiminnan päästöt niihin vaikuttavat. Elleivät lajien suojelua koskevat velvoitteet estäisi koko hankkeen toteuttamista, olisi vähintään toiminta-aikaa tullut rajoittaa 15.4.-30.9. välisenä aikana.

Hankealueelta lähtee Kolisevanoja ja sen itäpuolelta Haukilampeen vievä uoma. Nämä ovat vesilain 2 luvun 11 pykälän mukaisia luonnontilaisia noroja, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty ilman aluehallintoviraston lupaa. Luonnontilan vaarantuminen ei tarkoita ainoastaan mahdollisia päästöjä näihin noroihin, vaan myös sinne nykyisin virtaavan veden määrän muuttumista.

Lupahakemuksessa ei ole tarkasteltu näiden uomien luonnontilaa, niiden luontoarvoja eikä uomien luonnontilan vaarantumista joko päästöjen taikka vedenmäärän muutosten vuoksi. Päätös on tältäkin osin lainvastainen.

Lupapäätöksessä ei ole selvitystä, mistä muualta murskattavaksi tuotava kiviaines tuodaan, onko kyse jätteestä ja sisältääkö kiviaines vaarallisia aineita. Lupapäätöksessä ei ole arvioitu muualta tuodun louheen merkitystä jätteen käsittelyä ja hyödyntämistä koskevien säännösten valossa ja annettu tähän liittyviä lupamääräyksiä.

Hankkeen merkittävyys ja suunniteltu louhintakausi 3 huomioon ottaen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamatta jättämisestä on lainvastainen.

Asian käsittelyn osalta on esitetty muun muassa, että Salmenpohja on valittu Nummi-Pusulan kunnanvaltuustoon vuonna 2009. Hänet on valittu ympäristölautakunnan puheenjohtajaksi vuonna 2009, samana vuonna kuin kiviainesten ottoa koskeva lupa-asia on tullut vireille. Valittajien tiedossa ei ole, että hän olisi aiemmin ollut ympäristölautakunnan puheenjohtaja tai jäsen. Puheenjohtajana tehtäviin kuuluu sekä lain että Nummi-Pusulan hallintosäännön mukaan useita erityistehtäviä liittyen kokousten pitämisestä päättämiseen, kokouskutsun antamiseen, kokousten kulkuun ja pöytäkirjan pitämiseen. Käytännössä lautakuntien puheenjohtajat osallistuvat usein asioiden valmisteluun ja toimivat yhteistyössä asioiden esittelijöiden kanssa. Ympäristölautakunta käsittelee nyt kyseessä olevan kalliokiviaineksen ottamisen ympäristölupa- ja maa-aineslupa-asian. Päätösten lisäksi ympäristölautakunta antaa asiasta myöhemmin lausuntoja hallinto-oikeuksille. Ympäristölupapäätöksessä on useissa kohden mahdollistettu ja veloitettu ympäristölautakuntaa antamaan lisämääräyksiä asiasta. Lautakunta toimii myös toiminnan valvontaviranomaisena.

Edellä selostettu huomioon ottaen Salmenpohjalla olisi ollut ympäristölupaa hakiessaan oikeus erota ympäristölautakunnasta kuntalain 38 §:n 3 momentin perusteella. Kun hän ei ole näin tehnyt, olisi kunnanvaltuusto voinut tutkia, voiko Salmenpohja toimia näissä oloissa lainkaan ympäristölautakunnan puheenjohtajana. Kuntalain 36 §:ssä on säädetty vaalikelpoisuudesta kunnan toimielimeen.

Aiemmassa 1950-luvun oikeuskäytännössä on katsottu, että luottamushenkilön vaalikelpoisuuden puuttumista ei voitaisi tutkia ennakkokokysymyksenä yksittäiseen päätökseen kohdistuvaa valitusta käsiteltäessä. Asian erityispiirteiden vuoksi asia tulee kuitenkin tässä tapauksessa tutkia. Jos hallinto-oikeus ei tämän asian yhteydessä kuitenkaan katso voivansa tutkia Salmenpohjan vaalikelvottomuutta, niin edellä kuvattu kokonaisuasetelma on otettava huomioon arvioitaessa tilannetta muutoin. Vaalikelpoisuuteen ja esteellisyyteen liittyvät säännökset ovat kokonaisuus. Säännösten tavoitteena on huolehtia toimielinten jäsenten puolueettomuudesta ja asioiden tasapuolisesta käsittelystä. Salmenpohjan poikkeuksellinen vaalikelvoton tai ainakin lähellä vaalikelvottomuutta oleva asema on ainakin lisäperuste sille, että kunnan viranomaisella ei ole toimivaltaa ratkaista asiaa tai että Salmenpohjan katsotaan osallistuneen päätöksentekoon esteellisenä tai että muut ympäristölautakunnan jäsenet ja esittelijä katsotaan asiassa esteelliseksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on siirrettävä asia aluehallintoviraston ratkaistavaksi, jos asian selvittämisen yhteydessä ilmenee, että toiminnasta voi aiheutua vesistön pilaantumista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksessa siirtää päätösvaltaansa kuuluvan lupa-asian aluehallintoviraston ratkaistavaksi, jos asia vaatii sellaista asiantuntemusta, jota kunnassa ei voida saada. Lupa-asia voidaan siirtää aluehallintovirastolle myös muusta erityisestä syystä.

Laissa mainitut erityiset syyt voivat olla hyvin erilaisia. Tässä asiassa asian käsittely aluehallintovirastossa on välttämätöntä neljästä syystä. Hankkeesta voi aiheutua vesistön pilaantumista. Alue sijoittuu alle kilometrin päähän Salon rajasta, ja myös alueen jätevedet laskevat Salon puolelle. Siinäkin tapauksessa, että kyseessä ei olisi ympäristönsuojelulain 31 §:n 1 momentin 2 kohdan tarkoittama tilanne, tulee vaikutukset naapurikunnan alueelle ottaa huomioon arvioitaessa ympäristönsuojelulain 33 §:n mukaisten erityisten syiden käsillä oloa. Alueella voi olla tarve arvioida, tarvitaanko vesilain mukaista poikkeusta luonnontilaisen noron muuttamiskiellosta. Kun otetaan huomioon luvan hakijan asema ympäristölautakunnan puheenjohtajana asian käsittelyä kunnassa ei ole mahdollista järjestää uskottavalla tavalla.

Asia tulee näiden syiden vuoksi siirtää aluehallintoviraston käsiteltäväksi.

Salmenpohja on ollut asiassa hallintolain 27 §:n tarkoittamalla esteellinen, eikä hän olekaan osallistunut asiasta päättäneeseen kokoukseen. Salmenpohjan esteellisyys on kuitenkin silmiinpistävä ja tavanomaisesta poikkeava: hän on joko vaalikelvoton kyseessä olevaan lautakuntaan tai ainakin lähellä tätä. Tilanne on luonteeltaan erilainen kuin vaikkapa se, että ympäristölautakunnan jäsenen sukulainen olisi lupaa hakevan yhtiön hallituksen jäsen. Jos ympäristölautakunnan katsotaan ylipäättään olleen toimivaltainen käsittelemään asiaa, antavat edellä mainitut seikat syyn selvittää erityisen tarkasti, onko Salmenpohja osallistunut asian käsittelyyn ympäristölautakunnassa.

Valittajia ei päästetty ympäristölautakunnan kokouksiin eikä asiasta pidettyyn tarkastukseen, eikä valittajilla ole ensikäden tietoa asian käsittelystä. Valittajien käsitys on, että Salmenpohja on esittänyt asiasta näkemyksiään useissa eri yhteyksissä.

Kun otetaan huomioon Salmenpohjan poikkeuksellinen vähintään lähellä vaalikelvottomuutta oleva asema sekä perusteltu epäily Salmenpohjan osallistumisesta asian käsittelyyn, on asiassa selvittettävä seuraavat seikat:

- Onko Salmenpohja käyttänyt ympäristölautakunnan kokouksissa tai niiden yhteydessä puheenvuoroja nyt kyseessä olevaan asiaan liittyen? Kysymys käsittää myös puheenvuorot, joita ei ole kirjattu pöytäkirjaan, joita on käytetty muussa kuin asiasta päättäneessä kokouksessa ja joita on käytetty ennen tai jälkeen kokousten varsinaisen avaamisen samassa kokoustilassa.
- Miten tarkastuksissa ja katselmuksissa on järjestetty, että Salmenpohja ei ole osallistunut tarkastukseen lautakunnan puheenjohtajana vaan luvan hakijana? Esittivätkö lautakunnan jäsenet tai viranhaltijat tilaisuudessa toisilleen kommentteja tai kysymyksiä, ja jos esittivät, niin kuuliko Salmenpohja nämä keskustelut?
- Onko Salmenpohja nähnyt jotain osia luonnoksesta ympäristölupapäätökseksi ennen päätöksentekoa tai onko hänellä ollut mahdollisuutta kommentoida päätösluonnosta tai osallistua sen kirjoittamiseen? Kysymys käsittää koko päätöksen mukaan lukien kertoelmaosan. Erityisesti kysymys käsittää muistutuksista ja mielipiteistä tehdyt tiivistelmät, koska käsityksemme mukaan ympäristölautakunnan jäsenillä ei ollut mahdollisuutta tutustua itse muistutuksiin ja mielipiteisiin, vaan ainoastaan niistä tehtyyn tiivistelmään.

-Ilmenevätkö lupapäätöksen kohdasta "asian käsittely" kaikki tilanteet, joissa Salmenpohja on ollut lupa-asiaan liittyen yhteydessä asian esittelijään.

- Onko Salmenpohja vaikuttanut siihen, keneltä hakemuksesta pyydetään lausuntoja, missä lautakunnan kokouksessa asia käsitellään, ja minä ajankohtana tämä kokous järjestetään?

Asiasta on mahdollista järjestää suullinen käsittely, jolloin asian käsittelyvaiheita voidaan selvittää kuullen lautakunnan jäseniä, virkamiehiä ja muita henkilöitä todistajanvalan tai todistajanvakuutuksen velvoittamana.

Salmenpohjan esteellisyyden lisäksi tulee tarkastella myös ympäristölautakunnan vakinaisten jäsenten ja lautakunnassa usein asioita esittelevien henkilöiden esteellisyyttä. Salmenpohjan asian on esitellyt lautakunnassa asioita säännöllisesti esittelevä henkilö, ja siitä ovat päättäneet lautakunnan vakinaiset jäsenet. Nämä henkilöt ovat toimineet kiinteässä yhteistyössä Salmenpohjan kanssa. Kyse on ollut joustavien normien tulkinnasta, jossa Salmenpohjalla on suuri henkilökohtainen intressi. Salmenpohjan lisäksi myös nämä asiasta päättäneet ja sen esitelleet tahot ovat olleet esteellisiä.

Lupaviranomaisella on velvollisuus pyytää asiaa käsiteltäessä lausunto kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä. Hanke sijaitsee alle kilometrin päässä Salon kaupungin rajasta, vedet Kolisevanojasta ja Röhjöstensuolta kulkeutuvat Salon puolelle. Lupaviranomainen voi pyytää lausuntoa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Hankkeen merkittävyys ja muut tässä valituksessa esille tuodut seikat huomioon ottaen myös tämän lausunnon pyytäminen olisi ollut välttämätöntä. Asiassa ei ole hankittu lain vaatimia lausuntoja.

Valittajien tietojen mukaan asiasta tehtyjä muistutuksia ja mielipiteitä ei ympäristölautakunnan jäsenen nimenomaisesta pyynnöstä huolimatta ole kopioitu ympäristölautakunnan jäsenille. Muistutusten ja mielipiteiden käsittely on perustunut ainoastaan niistä tehtyyn yhteenvedoon. Valittajien tiedossa ei ole, onko luvan hakija nähnyt tätä yhteenvedoa ennen asian käsittelyä ja onko hänellä ollut mahdollisuus vaikuttaa sen sisältöön. Asianosaiset ovat myös toimittaneet lupa-asioita käsitelleille materiaalia, ainakin valokuvakansion alueesta kesällä 2010, jota ei ole lainkaan mainittu lupapäätökseen sisältyvässä yhteenvedossa. Menettely ei ole ollut asianmukainen.

Lupa-asiasta päättäneet ja sen valmisteluun osallistuneet ovat valittajien käsityksen mukaan käyneet ainakin kolme kertaa alueella sinä aikana, kun asia on ollut vireillä. Millekään käynnille ei siis otettu mukaan muita asianosaisia kuin luvan hakija. Tiedossa ei ole, onko luvan hakija esiintynyt tilaisuuksissa luvan hakijana vai ympäristölautakunnan puheenjohtajana, ja miten tämä on tilaisuuksissa varmistettu. Virkamiesten lupauksista huolimatta muille asianosaisille ei ole myöskään järjestetty kuulemis- tai keskustelutilaisuuksia.

Lupapäätöksessä käynneistä on mainittu vain 18.10.2011 pidetty käynti, jolloin kiinteistöllä olisi lupapäätöksen mukaan suoritettu ympäristönsuojelulain 83 §:n mukainen tarkastus. Ympäristönsuojelulain 83 § säätelee säännöksen

sanamuodon, lain systematiikan ja lain esitöidensä perusteella valvontaviranomaisen tarkastuskäyntiä. Ympäristönsuojelulaissa ei ole suoranaisia säännöksiä lupaviranomaisen tarkastuskäynneistä. Tällöin sovelletaan hallintolain 38 §:n säännöksiä katselmuksesta ja 39 §:n säännöksiä tarkastuksista.

Naapureita ja muita asianosaisia ei ole päästetty mukaan ympäristölautakunnan tekemille tarkastuskäynneille nimenomaisesta pyynnöstä huolimatta. Käynneistä ei ole tehty kattavasti pöytäkirjoja tai tarkastuskertomuksia, josta voitaisiin arvioida tilaisuuden kulkua, totuttamistapaa, havaintoja ja johtopäätöksiä. Tilaisuuksien takia asiassa esteellinen Salmenpohja on osallistunut asian käsittelyyn hallintolain vastaisella tavalla. Lisäksi asianosaisten oikeutta osallistua asian käsittelyyn on loukattu.

Oikeudenkäynti on johtunut hakijan esittämistä puutteellisista selvityksistä ja viranomaisten virheistä asian käsittelyssä. On kohtuutonta, että valittajat joutuisivat pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

2. Vilho Rehmosen kuolinpesä, Niilo Lamberg ja Jani Tammijoki ovat ensisijaisesti vaatineet, että ympäristölautakunnan päätös on kumottava ja ympäristölupahakemus on hylättävä.

Toissijaisesti on vaadittu, että ympäristöluvan lupamääräyksiä on muutettava siten, että alueella ei tule sallia porausta, räjäytyksiä, muuta louhintaa, rikotusta eikä murskausta 1.4.-30.11. eikä 24.12.-1.1. välisenä aikana. Mitään toimintoja ei tule sallia lauantai- ja sunnuntaipäivinä, arkipyhinä, jouluihin ja juhannusaattona, eikä muinakaan arkipyhien aattona kello 18.00 jälkeen.

Vaatimusten tueksi on esitetty, että toiminta aiheuttaa alkaessaan laitoksen naapureille, muille lähiasukkaille ja vapaa-ajan asukkaille pysyvää ja kohtuutonta räsytystä melun sekä pölyämisen johdosta ilman laadun heikkenemisen johdosta. Hankkeesta aiheutuu myös merkittävää haittaa ympäristön luonnolle sekä arvaamattomia riskejä alueen pohja- ja pintavesille.

Louhintalupa-asian vireillepanon jälkeen osa rajanaapureista kuuli asiasta toisilta kyläläisiltä. Virallinen valituskaavake ja asiaan liittyvät paperit lähetettiin kunnantoimistosta vasta pyynnöstä. Asiapapereista perittiin ensin maksu, joka tosin myöhemmin palautettiin. Luvan hakija on Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan puheenjohtaja.

Toiminnanharjoittaja ei ole lupahakemuksessaan luotettavasti pystynyt osoittamaan, että toiminta häiriöille alttiissa kohteissa ei ylitä asetuksen 7 §:ssä tarkoitettuja melutason arvoja. Ympäristölupahakemuksen liitteenä olevassa Pro-methor Oy:n laatimassa 11.10.2009 päivätyssä ympäristömeluselvityksessäkin todetaan, että ohjearvojen ylittyminen on mahdollista, vaikka selvityksessä ei kaikkia toiminnasta aiheutuvia ja Valtioneuvoston päätöksen VNp 993/1992 edellyttämiä meluja/melulähteitä ole oikein otettu huomioon laskentatuloksissa eikä melun leviämiskartoissa. Selvityksessä on muun muassa iskumaisuuskorjaus tehty ohjeiden vastaisesti laskentatulokseen, samoin osa melutapahtumista on jätetty pois mittaus- ja laskentatuloksista.

Valtioneuvoston päätöksen 4 §:n mukaan mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista ohjearvoon, jos melu on luonteeltaan isku-

maista tai kapeakaistaista. Korjaus tehdään laskentatulokseen tai melulle altistuvassa kohteessa mitattuun tulokseen, ei melulähteeseen. Valtioneuvoston päätöksessä ei myöskään ole poissuljettu mitään meluja/melulähteitä, esimerkiksi peruutussummeria, vaan kaikki melut tulee huomioida mittaus- ja laskentatuloksissa.

Promethor Oy:n ympäristömeluselvityksessä on myös mallinnettu kiviaineskuljetusten ja muun toimintaan liittyvän liikenteen kulku olemassa olevan tielustien kautta. Esitetty tieyhteys ottoalueelle aiheuttaa asutukselle huomattavaa vaaraa ja haittaa, eikä kyseisen tieyhteyden kautta voi hankkeen liikennöintiä sallia, eikä nykyisellä maa- ja metsätalousliittymällä Leppäkorventiehen ole voimassa olevaa liittymälupaa kyseistä toimintaa varten. Kivijalosteiden kuljetukset ajoittuisivat hakemuksen mukaan koko vuodelle, joten kokonaishäiritsevyyteen myös kuljetuksilla on merkittävä vaikutus ja todellinen tielinjauksen sijainti tulee huomioida myös ympäristömeluselvityksessä.

Nummi-Pusulan ympäristölautakunta ei ole velvoittanut ympäristöluvan hakijaa korjaamaan ja täydentämään meluselvityksen osalta lupahakemusta, vaan on hyväksynyt tämän virheellisen ja puutteellisen ympäristömeluselvityksen sellaisenaan asiakirjaksi, jonka perusteella toiminnan meluhaittoja ympäristöön ja ympäristön asutukselle on lupapäätöstä tehtäessä arvioitu ja ympäristölupa toiminnalle myönnetty.

Toiminnanharjoittaja ei ole riittävän luotettavalla tavalla osoittanut lupahakemuksessaan, että valtioneuvoston asetuksessa (711/2001) säädetyt ilmanlaadun ohjearvot eivät ylittyisi lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Pöly kulkeutuu toiminta-alueelta laajalti myös muualle ympäristöön sekä alueelta laskeviin puroihin, jokiin ja järviin. Suunnitellun louhosalueen välittömästä läheisyydestä, Prättälänsuolta, saa alkunsa puro joka virtaa kolmen rajanaapurin maitten läpi ja laskee lopulta Pitkäjärveen. Kahden rajanaapurin mailla tämä puro, sen muodostama kanjoni ja reuna-alueet on suojeltu jo vuosia sitten niin sanottuna avainbiotooppina. Pölyhaittoja ja niiden estämistä ja rajoittamista ei ole riittävästi huomioitu myöskään ympäristölupapäätöksessä.

Ympäröivälle asutukselle aiheutuvan kohtuuttoman haitan, terveysriskin, lähi-alueen rakennusten ym. rakenteiden vaurioitumisriskin sekä maa- ja vesiympäristölle aiheutuvan pilaantumisen ym. vaaran takia, edellytykset luvan myöntämiselle hakemuksen mukaiseen toimintaan eivät täyty. Mikäli toiminnalle kuitenkin myönnetään ympäristölupa, tulee siitä ympäristölle ja ympäristön asutukselle aiheutuvat melu-, pöly- ym. haitat minimoida ja eniten haittaa sekä häiriötä aiheuttavan toiminnan, eli porauksen, räjäytysten, muun louhinnan, rikotuksen ja murskauksen toiminta-aikoja, vielä merkittävästi rajoittaa Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan ympäristölupapäätöksessä hyväksytyistä. Toiminnan rajoittamisen ei voida katsoa olevan toiminnanharjoittajalle kohtuuton, sillä hakemuksen mukaan alueella on tarkoitus toimia eli suorittaa poraus-, räjäytys- ja muuta louhintatoimintaa sekä rikotusta ja murskausta noin 30 päivänä vuodessa.

3. Ritva Mäki, Lauri Väkiparta, Hannu Lehtonen ja Heikki Hellakoski ovat ensisijaisesti vaatineet, että ympäristölautakunnan päätös on kumottava ja ympäristölupahakemus on hylättävä.

Toissijaisesti on vaadittu, että ympäristöluvan lupamääräyksiä on muutettava siten, että alueella ei tule sallia porausta, räjäytyksiä, muuta louhintaa, rikotusta eikä murskausta 1.4.-30.11. eikä 24.12.-1.1. välisenä aikana. Mitään toimintoja ei tule sallia lauantai- ja sunnuntaipäivinä, arkipyhinä, joului- ja juhannusaattona, eikä muinakaan arkipyhien aattona kello 18.00 jälkeen.

Vaatimusten tueksi on esitetty samat perustelut kuin edellä valituksessa, jonka ovat tehneet Vilho Rehmosen kuolinpesä ja sen asiakumppanit.

Ritva Mäki on 16.4.2012 allekirjoittamassaan lisäkirjelmässä (Dnro 1108/12/5109) vaatinut muun muassa, että Sierlan kallion mahdollisesti sisältämästä uraanista on tehtävä lisätutkimus.

4. *Eila Leino ja Kari Leino* ovat ensisijaisesti vaatineet, että ympäristölautakunnan päätös on kumottava ja ympäristölupahakemus on hylättävä.

Toissijaisesti on vaadittu, että ympäristöluvan lupamääräyksiä on muutettava siten, että alueella ei tule sallia porausta, räjäytyksiä, muuta louhintaa, rikotusta eikä murskausta 1.4.-30.11. eikä 24.12.-1.1. välisenä aikana. Mitään toimintoja ei tule sallia lauantai- ja sunnuntaipäivinä, arkipyhinä, joului- ja juhannusaattona, eikä muinakaan arkipyhien aattona kello 18.00 jälkeen.

Vaatimusten tueksi on esitetty samat perustelut kuin edellä valituksessa, jonka ovat tehneet Vilho Rehmosen kuolinpesä ja sen asiakumppanit.

5. *Soile Päällysaho-Siltanen* on vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös on kumottava ja ympäristölupahakemus on hylättävä.

Vaatimuksen tueksi on esitetty, että maa-ainesten ottoalue on hakemuksessa jaettu kolmeen lupakauteen, joista nyt haetaan lupaa ensimmäiselle kymmenen vuoden kaudelle. Hakemus kokonaisuudessaan sisältää kuitenkin yhteensä 30 vuoden ottoajan ja sitä vastaavan ainesmäärän. Ympäristölautakunta ei ole päätöksessään arvioinut lopullista kokonaisuutta eikä huomionnut pitkistä maa-ainesten otosta seuraavia vahinkoja eikä piittänyt paikallisten kiinteistönomistajien kirjallisesti esittämistä, perustelluista muistutuksista toiminnan pitkäaikaisvaikutuksista ympäröivään luontoon, pohja- ja pintavesiin, hengitettävän ilman terveyteen ja satojen ihmisten liikenneturvallisuuteen. Olisi ollut tärkeää, että kaikki mahdollinen olisi otettu huomioon jo ennalta ympäristövahinkojen ja pilaantumisen ehkäisemiseksi ympäristöluvan määräysten muodossa.

Alueella pesivät muun muassa metso, teeri, palokärki, huuhkaja, sarvi- ja lehtopöllö, korppi, harmaapäätikka. Ympäristöluvassa olisi poraus, räjäytykset ja murskaus pitänyt määrätä lopetettavaksi viimeistään 1. huhtikuuta, jolloin olisi huomioitu edellä mainittujen lintujen pesintärauha.

Louhos- ja murskausalue sijaitsee korkealla kallioharjulla, josta vedet johtuvat eri suunnilta alueen suurimpaan järveen, Pitkäjärveen. Mineraalipitoinen kivi- pöly, höystettynä räjäytysaineiden jäämillä, leviää tuulen avulla ja sade- ja lumien sulamisvesien mukana harjun eri puolilla oleviin vesiin ja vuosien myötä rehevöittävät ne. Louhosalueen länsipuolella olevan suon vedet laskevat Koli-sevanojan kautta Iso-Toravaan, josta vedet laskevat Pikku-Toravan ja Somero-

joen kautta Pitkäjärveen. Louhosalueen itäpuolella on erityisesti huomioitava lehtomainen avainbiotooppikohde, jonka läpi laskee luonnon muovailemassa kanjonissa virtaava puro, joka saa vetensä välittömästi ottoalueen vieressä olevalta Prättäsuolta. Itäpuolella ovat myös Valklampi ja siitä lähtevä Soukoonoja, joka laskee vetensä samoin Pitkäjärveen. Alueen pohjoispuolella olevien Haukilammen ja Haukijärven vedet päätyvät Kitroninjoen kautta myös Pitkäjärveen. Lisäksi ympäristöluvassa mainitut Röhjöstensuohon johdettavien selkeytysaltaiden vesi päättyy sekin Hämjoen kautta Pitkäjärveen, joka jo nyt on rehevöitynyt sekä pohjois- että eteläpäästä.

Ei ole oikein, että suunniteltua louhosaluetta ympäröivien järvien kunnostamiseksi vuosien myötä tehty työ mitätöityy ympäristölautakunnan myöntämällä ympäristöluvalla. Siksi nyt myönnettyssä ympäristöluvassa olisi pitänyt myös olla määräykset pintavesien tarkkailusta Soukoonojaan, Haukilampeen, Prättäsuolta lähtevään puroon sekä Röhjöstensuolta lähtevään ojaan. Lisäksi olisi pitänyt olla määräykset ennen toiminnan aloittamista tehtävästä pintavesien tilan selvittämisestä edellä mainittujen laskuojien lisäksi myös Haukilammesta, Valklammesta ja Iso-Toravasta sekä määräykset vähintään kaksi kertaa vuodessa tehtävistä pintaveden laadun tutkimisesta ja raportoinnista kaikista edellä mainituista vesistä.

Noin 200 metriä louhosalueesta pohjoiseen sijaitsee luonnontilainen, lähdepohjainen 1,1 hehtaarin kokoinen Haukilampi, josta sen rannalla olevat huvilat ottavat talousvetensä. Haukilammesta lähtee noin 100 metriä pitkä laskuoja lähdepohjaiseen Haukijärveen, jossa on talousvedenotto Järvenpään kylään ja lähitaloihin. Maa viettää jyrkästi suunnitellulta maa-ainesten ottoalueelta suoraan Haukilampeen. 30 vuoden aikana louhosalueelta valuva sade, mineraalipitoisen kivipölyn ja räjäytysten jäämien kyllästämät lumien sulamisvedet ja tuulen mukanaan tuoma pöly pilaavat ja rehevöittävät edellä kuvatut vedet sekä samalla Hunsan II-luokan pohjavesialueen, johon Haukijärvi osin kuuluu. Ympäristölautakunnan olisi pitänyt erikoisesti kiinnittää huomiota Haukilammen kokoon ja sijaintipaikkaan, tarkistaa sen pinta-ala ja arvioida se merkityksensä ja haavoittuvuutensa vuoksi vesilain 1 luvun 15 a §:n tarkoittamaksi lammeksi, jonka säilymistä luonnonvaraisena mikään toimenpide ei saa vaarantaa. Koska lähdevesi on pintaan noussutta pohjavettä, nyt myönnettyssä ympäristöluvassa olisi pitänyt erikoisesti huomioida Haukilammen veden pilaantumisen estäminen.

Ottaen huomioon, että luvan hakija Juhana Salmenpohja on Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan puheenjohtaja, vaikuttaa hyvän hallintotavan vastaiselta lupapäätöksestä yllättäen ilmenevä tieto, että luvan hakijan omistuksessa oleva, noin 200 metrin päässä suunnitellusta louhosalueesta sijainnut, Salmenpalon III-luokan pohjavesialue on poistettu pohjavesialueluokituksesta vuonna 2011 kesken ympäristölautakunnan lupakäsittelyn. Poistoa ei olisi saanut tehdä, koska kyseisen pohjavesialueen pilaantuminen on ilmeistä. Edellä olevan vuoksi ympäristöluvassa mainitut toiminnan valvontamääräykset eivät tunnu uskottavilta.

Louhosalueella tehty luontoarvojen perusselvitys on puutteellinen, perustuu yhteen käyntikertaan ja kohdistuu pelkästään maa-ainesten ottoalueeseen. Selvityksessä olisi pitänyt huomioida itäpuolella oleva lehtomainen avainbiotooppikohde, jonka lävistää luonnon muovailemassa kanjonissa virtaava puro,

joka saa vetensä välittömästi ottoalueen vieressä olevalta Prättäsuolta. Lisäksi olisi pitänyt tutkia ja kartoittaa ottoaluetta ympäröivät suot Kolisevansuo, Röhjöstensuo ja Prättäsuo.

Päätöksestä ei selvästi ilmene, onko alueen ulkopuolelta murskattavaksi tuotavan louheen tuominen sallittua vai ei.

Ympäristölupaa maa-ainesten ottoon ei olisi saanut ratkaista ennen kuin luvan hakija on saanut päätöksen uuden tien rakentamisesta turvalliseen paikkaan.

Ympäristöluvan olisi pitänyt sisältää määräys, jossa kaikki toiminnasta tehtävät pintavesi-, pohjavesi-, ilma- ja meluraportoinnit, sisältäen ennen toiminnan aloittamista tehdyt pohjavertailuarvot lisättyinä vuosittaisilla arvoilla, ovat julkisesti kuntalaisten nähtävissä määrättyinä aikana määrättyssä paikassa.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Juhana Salmenpohja on valitusten johdosta antamassaan vastineessa todennut muun muassa, että yhdessäkään valituksessa ole esitetty sellaisia tosiseikkoihin perustuvia väitteitä, jonka mukaan Vaasan hallinto-oikeuden tulisi muuttaa Nummi-Pusulan kunnan ympäristölautakunnan päätöstä. Valittajien vaatimuksiin päätöksen kumoamisesta tai uudelleen käsittelyyn palauttamisesta ei tule suostua, koska lupamenettely on jo nyt kestänyt luvanhakijan kannalta kohtuuttoman pitkään. Hallinto-oikeuden tulee määrätä ympäristöluvan tarkistusajankohta siten, että se on 10 vuotta päätöksen lainvoimaisuudesta.

Valittajat ovat pyytäneet Kari Pesoselta lausunnon Promethor Oy:n laatimasta melumallinnuksesta. Pesonen ei ole lausunnossaan pystynyt todistamaan, että lasketut meluarvot ylittyisivät, hän vain epäilee vaihteluvälin olevan suurempi kuin Promethor Oy:n laatimassa mallinnuksessa. Vastineeseen on liitetty Promethor Oy:n Pesosen lausunnon johdosta antama lausunto.

Etukäteen tehtävällä meluselvityksellä on tarkoitus tarkistaa, että toiminta yleensä on mahdollista ja suunnitella tarvittavia meluntorjuntatoimia jo etukäteen. Luonnollisesti selvityksen tuloksien tulee vastata riittävän luotettavasti syntyvää todellisuuttakin, mutta ottamalla tulosten tarkastelussa huomioon kohtuuton hajonta johtaisi lopputulos perusteettomiin suojaetäisyyksiin. Edellä mainitun vuoksi ympäristöluvassa on annettu määräys melun mittaamisesta toiminnan aikana lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, kuten Tuomo Lundellin kiinteistöllä 2:32. Mikäli raja-arvot ylittyvät, on luvan haltija velvoitettu ryhtymään välittömästi toimenpiteisiin. Murskauksesta aiheutuvan melun selvittäminen Tuomo Lundellin kiinteistöllä tulee olemaan kuitenkin hankalaa, sillä kyseessä on aktiivinen maatila, jossa harjoitetaan keväisin teollisen mittakaavan klapin valmistusta, syksyisin ympärivuorokautista viljan kuivausta sekä ympäri vuoden raskaan kaluston huolto- ja korjaustoimintaa. Edellä mainitut toimet ovat varsin paljon melua aiheuttavia. On todennäköistä, että murskausperiodit osuvat polttopuiden teon ja viljan kuivauksen kanssa samoihin aikoihin.

Valituksen liitteenä 3 olevan kartan lähimmistä häiriintyvistä kohteista vain Tuomo Lundell on jättänyt muistutuksen ympäristölupahakemuksesta. Muilla lähimmillä liitteen kiinteistöillä 2,3,4 ja 5 ei ollut huomautettavaa. Hankealue

ei ole kunnan suosituimpia virkistysalueita, toisin kuin valituksessa väitetään. Marjastus hankealueella on vähäistä, koska alueen metsäautotiet on puomitettu. Valituksessa mainittu Suomusjärven Patikka ry:n ylläpitämä ulkoilureitti kulkee lähimmillään yli kilometrin päässä hankealueesta.

Lupamääräykset ovat jo nyt luvan hakijan kannalta kohtuuttoman tiukat, ottaen huomioon hankkeen syrjäisen sijainnin ja toimintaympäristön. Esimerkiksi varikkoalueen tankkauspisteeltä edellytetään katettua hallia, vaikkei Vna 800/2010 edellytä sellaista edes I-luokan pohjavesialueella toimittaessa. Hakija on jättänyt ympäristölupahakemuksen vuonna 2009, mutta Lohjan kaupungin ympäristöyksikön resurssipulan vuoksi hakemus ehdittiin ottamaan työn alle vasta vuonna 2011. Tällä välin oli tullut voimaan Valtioneuvoston asetus kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta 800/2010. Mikäli ympäristöyksikkö olisi toiminut hallintolain edellyttämällä tavalla ja ottanut hakemuksen käsitteilyyn viivytyksettä, ei tähän hankkeeseen olisi tarvinnut soveltaa edellä mainittua, lupaehtoihin oleellisesti vaikuttavaa asetusta. Myönnetyn ympäristöluvan erittäin tiukat lupaehdot ja tarkat määräykset toiminnan tarkkailusta ovat edellä mainittu huomioden jo nyt kohtuuttoman tiukat luvanhakijalle ja asettavat toiminnanharjoittajat läänitasolla tarkisteltuna eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi Salon kaupungin puolella yleisesti käytetyt lupaehdot vastaavissa kohteissa ovat huomattavasti sallivammat esimerkiksi toiminta-aikojen ja toiminnan tarkkailun suhteen. Lupaehtoihin ei tule tehdä valittajien vaatimia tiukennuksia, päinvastoin hallinto-oikeuden tulisi kohtuullistaa lupaehdoja luvanhakijan näkökulmasta.

Luvan hakija ei ole osallistunut tai vaikuttanut asian käsittelyyn missään vaiheessa luottamushenkilönä. Luvan hakija ei ole myöskään osallistunut muiden Nummi-Pusulan kunnan ympäristölautakunnassa olleiden maa-aineslupien, eikä niihin liittyvien ympäristölupien käsittelyyn, jottei minkäänlaista intressiristiriitaa syntyisi.

Maa-ainesten ottamissuunnitelmasta käy ilmi, että louhoksen pohja luiskataan siten että se ohjaa kaikki louhoksen pintavedet laskeutusaltaiden kautta alueelta etelään, josta ne valuvat Röyhöstensuohon, joka itsessään on kymmenien hehtaarien ojitettu suodatuskenttä.

Ilmeisesti ELY-keskus on poistanut hankealueelta 200 metrin päästä alkaneen Salmenpalon pohjavesialueen pohjavesiluokitusten tarkistamisen yhteydessä vuonna 2011. Samalla myös muita Nummi-Pusulan pohjavesialueita on tarkistettu, osa on poistunut ja osa II-luokan alueista on siirtynyt I-luokkaan. Luvanhakijaa tai edes Nummi-Pusulan kuntaa ei ole kuultu pohjavesialueiden luokitusten yhteydessä, joten luvanhakijalla ei ole ollut mitään tekemistä poistamisen kanssa.

Valituksissa mainittu avainbiotooppikohde sijaitsee lähimmillään noin 500 metrin päässä lupa-alueelta, joten toiminnalla ei voida katsoa olevan minkäänlaista vaikutusta siihen.

Nummi-Pusulan ympäristölautakunta on valitusten johdosta antamassaan lausunnossa todennut, että Uudenmaan ELY-keskus on tarkastanut Nummi-Pusulan pohjavesialueiden rajauksia ja luokituksia syksyllä 2010. Silloin on päätetty muun muassa III-luokan pohjavesialueiden luokitusten muuttamisesta. Täl-

lön pohjavesiluokituksesta (III-luokka) on poistettu Harperinnummi (0154007), Salmenpalo (0154009), Langinmäki (0154013), Syrjälä (0154014), Nummenranta (0154016) ja Löyttyjärvi (0154052). Pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten tarkistuksia voi vain tehdä ELY-keskukset.

Ympäristölupapäätöksessä on annettu mahdollisuus tuoda hankealueen ulkopuolelta louhetta murskattavaksi enintään 5000 tonnia. Louhe luokitellaan neitseelliseksi raaka-aineeksi, ei jätteeksi. Jätteeksi luokiteltavaa kiviainesta ei luvan mukaan kiinteistölle siis saa tuoda murskattavaksi.

Juhana Salmenpohja ei osallistunut lainkaan ympäristölautakunnan kokoukseen 13.3.2012, jossa käsiteltiin hänen lupa-asioita. Lupapäätöstä valmisteltiin Lohjan ympäristövalvonnassa vastaavasti kuin muitakin ympäristölupapäätöksiä.

Ympäristöluvan valmistelija Eija Kanninen on käynyt hankealueella paikalla 8.3.2010 rakennustarkastaja Paula Mäenpään kanssa, 7.5.2010 ympäristövaikutustenarviointiin liittyvässä arvioinnissa ELY-keskuksen ja Lohjan kaupungin ympäristösuunnittelijan kanssa sekä 8.6.2010 Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan kanssa, tutustumassa alueeseen ja hankkeeseen. Ympäristöluvan esittelijä Auli Kokkonen on tehnyt paikalla maastokäynnin syksyllä 2011 yhdessä projektityöntekijä Tomi Laukan kanssa. Hankealueella ei ole pidetty hallintolain 38 §:n tarkoittamaa katselmusta, eikä sitä ympäristönsuojelulain mukaan tarvitse pitää. Ympäristöluvan valmistelija on tehnyt kiinteistölle varsinaisen ympäristöluvan käsittelyyn liittyvän tarkastuksen 18.10.2011. Tarkastuksesta on tarkastusmuistio. Tarkastuksesta ilmoitettiin luvan hakijalle, joka katsottiin siksi asianosaiseksi, jota asia välittömästi koskee. Muille asianosaisille varattiin mahdollisuus antaa asiasta muistutus tai mielipide normaaliin tapaan kuulemalla.

Luvan hakijalle on varattu, normaalin ympäristölupavalmistelu käytännön mukaisesti, mahdollisuus tarkistaa ympäristöluvan ns. kertoelmaosa laitoksen toiminnan kuvauksen osalta ennen lupapäätöksen viemistä lautakuntakäsittelyyn. On erittäin tärkeää, että laitoksen toiminnan kuvaus on kirjoitettu oikein ja niin kuin luvan hakija on aikonut toiminnan kiinteistöllä järjestää, koska myös kertoelmaosa velvoittaa luvanhakijaa. Ympäristöluvan valmistelijat ovat olleet lupavalmistelu aikana normaaliin tapaan useasti yhteydessä Juhana Salmenpohjaan sekä sähköpostitse että puhelimitse, jotta lupahakemuksen yksityiskohdat saatiin selvitettyä. Lupapäätökseen on kirjattu vain varsinaiset kirjalliset lupahakemuksen täydennykset.

Lohjan ympäristövalvontaan ei ole tullut erillistä pyyntöä toimittaa muistutuksia tai mielipiteitä kenenkään tutustuttavaksi. Ympäristölautakunnalla oli mahdollisuus lautakunnan kokouksessa tutustua hakemuksesta annettuihin alkupe räisiin muistutuksiin ja mielipiteisiin. Lohjan ympäristövalvontaan ei ole tullut pyyntöä järjestää katselmus tai pyyntöä saada osallistua tarkastukselle.

Ympäristölupapäätöksestä tehdyistä valituksista ei käy ilmi mitään sellaista, jonka vuoksi ympäristölautakunta muuttaisi kantaansa Juhana Salmenpohjalle myönnetyin ympäristölupapäätöksen suhteen. Lisäksi ympäristölautakunta on kiistänyt valittajien oikeudenkäyntikulukorvausvaatimuksen.

Soile Päällysaho-Siltanen on antanut vastaselityksen vastineen ja lausunnon johdosta.

Vilho Rehmosen kuolinpesä on antanut vastaselityksen vastineen ja lausunnon johdosta, vaatien samalla, että louhinta ja murskaustoimintaa on rajoitettava niin, että toimintaa saa harjoittaa vain kahden talvikuukauden aikana.

Tuomo Lundell asiakumppaneineen on antanut vastineen ja lausunnon johdosta vastaselityksen, jossa on muun muassa ilmoitettu, että oikeudenkäyntikulut koostuvat valituksessa mainittujen kulujen lisäksi vastaselityksen laatimisesta aiheutuneista kuluista 520,80 euroa arvonnäveroineen.

Hallinto-oikeus on 16.5.2013 toimittanut asiassa katselmuksen, josta on laadittu erillinen pöytäkirja.

Juhana Salmenpohja on antanut 17.6.2013 lisäselvityksen, jossa on esitetty seuraavaa:

Maa-ainesten ottoluvassa alue on jaettu kolmeen lupakauteen. Maa-aineslupa on haettu ja myönnetty 1. lupakauteen, jonka ottamisalueen pinta-ala on 5,215 hehtaaria ja itse kaivualueen 3,099 hehtaaria. Ympäristölupa käsittää 1. ja 2. lupakauden, jonka suunnittelualueen yhteenlaskettu pinta-ala on 8,3545 hehtaaria, josta kaivualuetta on 5,595 hehtaaria.

Kaikki kaivualueen valumavedet johdetaan laskeutusaltaiden kautta etelässä sijaitsevaan Röyhöstensuohon. Laskeutusaltaiden sijainti on piirretty ohjeellisesti maa-ainesluvan pääpiirustusten jälkitilannekartassa. Ojassa, joka laskee Röyhöstensuosta eteenpäin on lisäksi kaksi laskeutusallasta.

Ottamisalueen pinta-ala on vain 1-3 % prosenttia purojen valuma-alueen pinta-alasta. Hajonta vuotuisen sadannan ja haihdunnan välillä vaikuttaa oleellisesti enemmän valumavesien määrään. Toiminnalla ei siis voida katsoa olevan merkitystä purojen virtaamiin.

Melumallinnus on laadittu siten, ettei ottoalueen reunoille jätettäisi kallioseinämiä meluvalliksi. Mallinnuksen olettamasta poiketen kaivualueen itäreunaan jätetään vähintään 5 m kallioseinämä meluvalliksi. Lisäksi rakennetaan samansuuntainen noin 5 metriä korkea meluvalli kaivualueen ja kiinteistön 2:32 välille. Murskaimet ovat liikkuvia ja ne sijoitetaan aina mahdollisimman lähelle louhitun kallioseinämän reunaa. Melulähteet ovat aina vähintään 500 metrin etäisyydellä lähimmistä häiriintyvistä kohteista. Kuten ympäristöluvan ehdot edellyttävät, tullaan lähimpiin häiriintyviin kohteisiin asettamaan melunmittauslaitteistot joilla varmistetaan se, etteivät ohjeavrot ylity.

Ottoalueen ja lähimpien häiriintyvien kohteiden väliin jätetään suojapuustoa. Puustoa hoidetaan siten, että se muodostaa mahdollisimman tehokkaan melu- ja pölysteen ottoalueen ja lähimpien häiriintyvien kohteiden välille.

Ottoalueelta tullaan rakentamaan uusi tieyhteys Leppäkorventielle. Tielinjaus kulkee huomattavasti kauempana häiriintyvistä kohteista kuin nykyinen alueelle johtava tie. Lisäselvitykseen liitettyyn karttaan on merkitty joitakin tievaihtoehtoja.

Soile Päällysaho-Siltanen on antanut vastaselityksen lisäselvityksen johdosta. Vastaselityksessä on todettu muun muassa seuraavaa:

Kuten Juhana Salmenpohjan tekemästä lisäselvityksestä ilmenee, kysymyksessä on edelleenkin alkuperäisen hakemuksen mukainen 30 vuoden maa-ainesten ottoaika, vaikka hän katselmuksen yhteydessä vakuutteli, ettei maa-ainesten ottoluvassa mainittua 3. lupakautta tulla käyttämään hankkeen kovan vastustamisen vuoksi.

Hankkeen eri käsittelyvaiheissa on esitetty epäilyjä luvanhakijan jääviydestä ja vaikuttamisesta asian käsittelyyn Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan puheenjohtajana. Jääviys on laajempi käsite kuin pidättäytyminen muodollisesti itse päätöksen teosta. Jos hallinto-oikeus ei katso päätöstä mitättömäksi, on se ainakin kumottava.

Lisäselvityksestä ilmenee luvanhakijan vähättelevä asenne toiminnan vaikutuksesta ympäröiviin vesiin. Tosiasia on, että louhos- ja murskausalue sijaitsee edelleenkin korkealla kallioharjulla, josta mineraalipitoinen kivipöly, höystettynä räjäytysaineiden jäämillä, leviää tuulen, sateiden ja lumien sulamisvesien mukana harjun eri puolilla oleviin vesiin ja 30 toimintavuoden myötä rehevöittävät ne. Koska vuotuista sadantaa ja haihduntaa ei voida ennustaa, tällainen toiminta vaatii suurimman uhan mukaiset varotoimenpiteet vahinkojen ehkäisemiseksi.

Lisäselvityksessä ei ole huomioitu ottoalueen länsi- ja pohjoisreunan vaatimaa melusuojausta. Lännessä sijaitsevat 30 vuotta kestävästä toiminnasta häiriintyvät Iso- ja Pikku-Toravajärvet, pohjoisessa Haukilampi ja -järvi sekä niiden rannoilla olevat kesähuvilat asukkaineen ja aluetta ympäröivä luonto.

Alueella on tehty metsien avohakkuu- ja harvennustöitä. Jäljelle jäänyt metsä-ala ei voi mitenkään muodostaa tehokasta melu- ja pölyestettä mihinkään suuntaan kuin vasta vuosikymmenien päästä.

Salmenpohjan lisäselvityksessä esitetyn tielinjauksen liittyminen Leppäkorven tiehen ei muuta liittymäliikenteen vakavien vaaratilanteiden syntymistä.

Ritva Mäki ja Lauri Väkiparta ovat antamassaan vastaselityksessä todenneet muun muassa, että jos lupa myönnetään, se tulisi myöntää korkeintaan 1. kaudelle. Parasta ympäristölle olisi, ettei louhintaa tulisi ollenkaan. On vaikea sanoa, ovatko turvatoimet riittäviä, esimerkiksi 5 metrin meluvalli. Murskaimien sijoittaminen vähintään 500 metrin päässä häiriintyvistä kohteista kuulostaa lyhyeltä etäisyydeltä. Suojapuusto on hyvä asia, kunhan se toteutetaan oikein.

Niilo Lamberg asiakumppaneineen on antamassaan vastaselityksessä todennut muun muassa, että Juhana Salmenpohjan 4.6.2013 päivätyn lisäselvityksen muutokset ja täydennykset ympäristölupahakemusasiakirjoihin osoittavat kiistatta sen, että alkuperäiset, Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan 13.3.2012 antaman päätöksen pohjana olleet, hakemusasiakirjat ovat olleet virheelliset ja puutteelliset monilta osin, eikä 4.6.2013 päivätyssä lisäselvityksessä esitetyillä lupahakemuksen muutoksilla ja täydennyksillä voida edelleenkään varmistua siitä, että toiminnasta ei olisi merkittävää haittaa alueen ympäristölle sekä lo-

ma- ja vakitukselle asutukselle. Esimerkiksi viiden metrin korkuinen meluvalli on aivan liian matala johtuen suunnitellun louhoksen korkeasta sijainnista ympäristöön verrattuna. Murskaustoiminnan melu kulkeutuu näin korkealta kilometrien päähän. Ympäristölupaa ei siten tule lainkaan myöntää. Mikäli toiminnalle kuitenkin myönnetään ympäristölupa, tulee ympäristöluvan käsittää vain 1. lupakauden alue, eli sama kuin maa-ainesluvassakin.

Tuomo Lundell asiakumppaneineen on antamassaan vastaselityksessä ja valituksen täydennyksessä uudistanut aikaisemmin esittämänsä ja ilmoittanut lisäksi, että oikeudenkäyntikulujen kokonaismäärä on 4050,90 euroa. Oikeudenkäyntikulut koostuvat aikaisemmin ilmoitettujen kulujen lisäksi vastaselityksen laatimisesta aiheutuneista kuluista 496 euroa.

Vastaselityksessä on lisäksi esitetty muun muassa seuraavaa:

Lisäselvityksen mukaan otto-alueen pinta-ala on vain 1-3 % purojen valuma-alueen pinta-alasta. Selvityksestä ei ilmene, kuka laskelman on tehnyt, millaiseen selvitykseen perustuen ja koskeeko se kaikkia puroja, mukaan lukien Kolisevanoja, Soukonoja ja Prättäsuonoja. Karttatarkastelun perusteella väite ei ole uskottava. Osa uomista saa alkunsa lupa-alueelta, jolloin hanke käytännössä kuivattaa täysin uoman yläosan.

Lisäselvityksen mukaan alueen itäreunalle jätetään kallioseinämä meluvalliksi ja rakennetaan samansuuntainen meluvalli kaivuaalueen ja kiinteistön 2:32 välille. Hakija ei kuitenkaan esitä uusia melun leviämislaskelmia, ei karttoja meluvallien paikoista ja pituudesta, ei rakennepiirustuksia meluvallista eikä myöskään selvitystä meluvallien rakentamisajankohdasta eli ovatko ne käytössä louhinnan ja murskauksen alusta alkaen. Lisäselvitys ei sisällä meluvallien osalta sellaista tietoa, että sillä olisi vaikutusta hallinto-oikeuden harkintaan. Melun häiritsevyys ja meluselvitykseen liittyvät ongelmat ovat samantyyppisiä ja suurempiakin kuin Vaasan hallinto-oikeuden päätöksessä 11/0399/3 (23.9.2011) kyseessä olleessa tilanteessa, jossa hallinto-oikeus kumosi kunnan päätöksen ja hylkäsi ympäristölupahakemuksen.

Suojapuuston osalta lisäselvityksessä mainitaan, että ottoalueen ja lähimpien häiriintyvien kohteiden väliin jätetään suojapuustoa ja sitä hoidetaan siten, että se muodostaa "mahdollisimman tehokkaan" melu- ja pölysteen ottoalueen ja lähimpien häiriintyvien kohteiden välille. Lisäselvityksessä ei ole esitetty karttoja suojapuustosta eikä sitä, miltä osin se olisi hakijan omistuksessa ja olisiko hakija tehnyt sopimuksia jonkin alueen säilyttämisestä suojapuustona. Todellisuudessa alueen ympärillä on toteutettu melumallinnuksen tekemisen jälkeen laajoja avohakkuita ja metsän harvennustoimia. Monilta osin aluetta on paljastunut avokalliota, joka heijastaa melua. Hakijan hallussa ei ole juurikaan suojapuustoksi soveltuvia alueita.

Lisäselvityksen mukaan ottoalueelta tullaan rakentamaan uusi tieyhteys Leppäkorventielle. Sinänsä uusi tieyhteys olisi myönteinen asia. Esitetyistä reiteistä läntinen olisi vaikutuksiltaan naapurien kannalta todennäköisesti paras. Toinen tielinjaus kulkee hyvin lähellä Tuomo Lundellin kaivoja, ja on hyvin ongelmallinen. Tämän tiesuunnitelman kohdalla riskejä kaivojen pilaantumisesta ei ole riittävästi otettu huomioon. Lisäksi kumpikin tieyhteys kulkee osin muualta kuin luvan hakijan omistamilta maa-alueilta. Luvan hakija ei ole tehnyt sopi-

muksia näiden kiinteistöjen käytöstä uutta tietä varten. Alueella on käynnistetty tietoimitus, mutta se ei tiettävästi ole edennyt eikä sen jatkamisesta ja lopputuloksesta ole tietoa. Mitään varmuutta uudesta tielinjauksesta ei ole.

Lupa-alueen ja lähistön luonnonarvoista muutoksenhakijat korostavat valituksessa esille tuodun lisäksi metson merkitystä. Alueen asukkaiden haastattelujen perusteella lupa-alueella on pesinyt metso. Lisäksi lupa-alue kuuluu metson reiviin ja lupa-alue ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat alueet ovat todennäköisesti metsojen soidinaluetta. Metso on arka lintu, joka tarvitsee häiriöttömän elinalueen. Hakemuksen mukainen toiminta ei ole sovitettavissa yhteen metson elinpiirin kanssa. Luvan hakija ei ole esittänyt mitään selvitystä hankkeen lähialueen luonnonarvoista ja siitä, kuinka muun muassa toiminnan melu niihin vaikuttaa. Myös itse hankealueen luonnonarvoista tehty selvitys on selvästi puutteellinen, ja metson yleisessä tiedossa oleva esiintyminen alueella on siinä sivuutettu. Kirjelmään on liitetty kartta metson pesintäalueesta ja valokuva metson pesästä.

Meluselvitys antaa virheellisen kuvan lähimpien rakennusten käytöstä ja määrästä. Kirjelmään on liitetty kuva sellaisista lähistön rakennuksista, joita meluselvityksessä ei ole otettu huomioon. Käytännössä rakennuksia 1-5 käytetään lähinnä vapaa-ajan asumiseen. On käytännössä varmaa, että todellinen melu on ainakin ajoittain selvästi meluselvityksen mukaisia arvoja korkeampi.

Katselmuksen aikana esitettiin, että ympäristölautakunnan jäsen ja ympäristölautakunnan puheenjohtajana toiminut luvan hakija olivat käyneet lupa-asian vireillä oloaikana keskustelun, jossa luvan hakija oli kytkenyt lupa-asian käsittelyn yhteen muiden ympäristölautakunnan toimivallassa olevien asioiden käsittelyn kanssa. Väitteen mukaan luvan hakija Salmenpohja on esittänyt lautakunnan jäsenelle, että jos lautakunnan jäsen äänestää Salmenpohjan lupahakemuksen puolesta, niin Salmenpohja tukee lautakunnan jäsentä toisessa asiassa. Havaintojen mukaan Salmenpohja ei kiistänyt kertomusta katselmuksen yhteydessä.

MERKINTÄ

Nummi-Pusulan ja Karjalohjan kunnat ja Lohjan kaupunki ovat yhdistyneet 1.1.2013 Lohjan kaupungiksi.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Käsittelyratkaisu

1. Hallinto-oikeus ei tutki valitusta numero 4 Kari Leinon valituksena. Valitus on tutkittu Eila Leinon valituksena.
2. Hallinto-oikeus ei tutki Juhana Salmenpohjan 28.5.2012 Lohjan kaupunkisuunnittelukeskukseen saapuneessa vastineessa esittämiä vaatimuksia.
3. Hallinto-oikeus hylkää pyynnön erillisen suullisen käsittelyn järjestämisestä.

Perustelut

1. Hallintolainkäyttölain 21 §:n 1 momentin mukaan asiamiehen on esitettävä valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Valtakirjan puuttuessa sen esittämiseen on tarvittaessa varattava tilaisuus.

Eila Leino on 15.4.2012 allekirjoittamassaan valituskirjelmässä ilmoittanut toimivansa asiassa Kari Leinon puolesta. Eila Leino ei ole esittänyt selvitystä oikeudestaan käyttää Kari Leinon puhevaltaa asiassa. Hallinto-oikeus on varannut Eila Leinolle 30.1.2013 saantitodistusta vastaan lähetetyllä kirjeellä tilaisuuden täydentää valitustaan uhalla, että valitus voidaan Kari Leinon osalta muutoin jättää tutkimatta. Eila Leino ei ole hänelle varatusta tilaisuudesta huolimatta täydentänyt valitustaan selvityksellä oikeudestaan käyttää Kari Leinon puhevaltaa asiassa. Näin ollen valitus numero 4 on jätettävä tutkimatta Kari Leinon valituksena.

Koska Eila Leino on allekirjoittanut valituksen ja Kiinteistötietojärjestelmän mukaan hän omistaa määräosan tilasta Metsärinne 2:62 Lohjan kaupungin Sierlan kylässä, on valitus numero 4 tutkittu Eila Leinon valituksena.

2. Ympäristölupapäätös on annettu 23.3.2012 ja määräpäivä valituksen vireilepanolle on siten ollut 23.4.2012. Salmenpohjan vastine on saapunut Lohjan kaupunkisuunnittelukeskukseen 28.5.2012 eli määräpäivän jälkeen. Salmenpohjan vaatimukset on tämän vuoksi jätettävä tutkimatta myöhään tehtynä.

3. Hallinto-oikeus on 16.5.2013 järjestänyt asiassa katselmuksen, jonka yhteydessä on kuultu asianosaisia ja viranomaisen edustajia. Erillisen suullisen käsittelyn järjestämiselle ei ole esitetty riittäviä perusteita.

Sovelletut oikeusohjeet

1. Hallintolainkäyttölaki 21 § 1 mom ja 51 § 2 mom
2. Ympäristönsuojelulaki 53 § 1 mom
Hallintolainkäyttölaki 22 § ja 51 § 2 mom
3. Hallintolainkäyttölaki 38 § 1 ja 3 mom

Pääasialratkaisu

Hallinto-oikeus muuttaa valitusten johdosta lupamääräyksiä 1, 4, 5, 30 ja 37. Muilta osin valitukset hylätään. Muutetut lupamääräykset kuuluvat lupamääräysten 1, 4, 5 ja 30 osalta kokonaisuudessaan ja lupamääräyksen 37 muutetun kohdan osalta seuraavasti (*muutokset kursivilla*).

1. Kallionlouhinta-alueen kuivatusvedet on kerättävä, käsiteltävä ja johdettava pois alueelta hakemuksessa esitetyllä tavalla. Alueelle rakennettava selkeytysallas on tyhjennettävä lietteestä riittävän usein altaan kiintoaineen erotuskyvyn ylläpitämiseksi. *Tarkempi suunnitelma vesien johtamiseksi on toimitettava hyväksyttäväksi ympäristönsuojeluviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen voimaan tulosta.*

4. Louhinta- ja murskauslaitosalueella saa tehdä porausta ma-pe pois lukien arkipyhät klo 7.00-21.00, räjäytyksiä ja rikotusta ma-pe pois lukien arkipyhät klo

8.00-18.00, murskausta ma-pe pois lukien arkipyhät klo 7.00-22.00 sekä kuormausta ja kuljetusta ma-to pois lukien arkipyhät klo 7.00-20.00. Kuormausta ja kuljetusta saa tehdä perjantaisin ja arkipyhien aattona klo 7 -18. Louhoksella tehtävät räjäytykset on ajoitettava mahdollisuuksien mukaan samaan kellonaikaan. Tavoitteellisesta räjäytysajasta on tiedotettava lähiseudun asukkaille ja Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Alueella ei saa suorittaa porausta, räjäytyksiä tai murskausta 1.5.-3.1.8. välisenä aikana. Tuotteiden kasausta ja kuljetusta sekä muita vähän melua aiheuttavia töitä voidaan suorittaa ympäri vuoden.

Liikennöinti toiminta-alueelle on järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu kohtuutonta räsitusta melun, tärinän tai pölyn muodossa. Hakijan on ennen toiminnan aloittamista esitettävä lupaviranomaiselle selvitys lopullisesta liikennöintireitistä ja sen lähikiinteistöille aiheuttamista melu-, pöly- ja tärinähaittoista. Ympäristölautakunnan on täydennettävä lupapäätöstä tiedoilla liikennöintireitistä ja antamalla tarvittaessa liikenteen ympäristöhaittojen vähentämistä koskevia määräyksiä. Jos lopullinen liikennöintireitti poikkeaa 4.6.2013 allekirjoitetussa hakemuksen täydennyksessä esitetyistä vaihtoehtoista siten, että liikennöinnin asuinkiinteistöille aiheuttamat haitat yksin tai yhdessä louhinta- ja murskaustoiminnan kanssa ylittävät lupamääräyksessä 3 määrätty melun päiväohjearvot tai aiheuttavat kohtuutonta pöly- ja tärinähaittaa, toiminnalle on haettava uusi ympäristölupa.

5. Murskausta suoritettaessa melulähteet on sijoitettava hakemuksessa esitetyllä tavalla siten, että voimakkain ääni ei lähde melulle alttiiden kohteiden suuntaan. Murskattavat materiaalit, pintamaat sekä valmiit tuotekasat on sijoitettava niin, että ne estävät melun leviämisen melulle alttiisiin kohteisiin. Kasojen koko on pidettävä koko murskaustoiminnan ajan riittävän suurena melun haitallisen leviämisen estämiseksi. Melua on torjuttava myös koteloinnein, kumituksin tai muilla vastaavilla ääniteknisesti parhailla meluntorjuntatoimilla. Meluesteet on rakennettava melulähteen välittömään läheisyyteen. *Meluesteiden on oltava paikallaan ennen toiminnan aloittamista.*

Ennen toiminnan aloittamista on toiminta-alueen meluntorjuntatoimet rakennettava meluselvityksessä (Promethor 11.10.2009) esitetyllä tavalla. Lisäksi ennen toiminnan aloittamista on rakennettava noin 5 metriä korkea meluvalli kaivuaalueen ja kiinteistön 2:32 välille. Tarkempi suunnitelma meluesteiden rakentamisesta on esitettävä ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen voimaan tulosta.

Koneiden ja laitteiden kunnossapidosta on huolehdittava. Toiminta-alueella siirtokuljetusmatkat on suunniteltava mahdollisimman lyhyiksi.

Ottoalueen ja lähimpien häiriintyvien kohteiden väliin on jätettävä suojapuustoa.

30. Pohja- ja pintaveden tarkkailusuunnitelmaa on päivitettävä seuraavasti: pohjaveden tarkkailu tulee laajentaa koskemaan 800 metrin etäisyydellä hankealueen rajasta sijaitsevia kaivoja ja lähteitä. Lisäksi tulee selvittää mahdollisuudet asentaa pohjaveden tarkkailuputkia suunnittelualueen välittömään läheisyyteen ennakoivan tarkkailun toteuttamiseksi. Näin ollen pohjaveden tark-

kailu toteutetaan 800 metrin etäisyydellä hankealueen rajasta sijaitsevista kailoista ja lähteistä sekä 1-3 pohjavesiputkesta. Pohjaveden tarkkailuputkien suunnitellut asennuspaikat on hyväksyttävä Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaisella ennen putkien asennusta. Pohjaveden pinnan korkeus tulee mitata vähintään kahdesti vuodessa, ja pohjaveden laatu tulee tutkia vähintään kerran vuodessa. Pintaveden tarkkailu tulee laajentaa suunnittelualueen länsipuolelta lähtevään puroon/ojaan, josta vesi virtaa Kolisevansuon ja Kolisevanojan kautta Iso-Toravaan. Pintaveden tila näytteenottopisteissä on selvitettävä ennen toiminnan aloittamista. Pintavesinäytteistä tulee esitettyjen parametrien analysoinnin lisäksi tutkia öljyhiilivedyt ja kloridi. Päivitetty pohja- ja pintavesien tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa Nummi-Pusulan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen voimaan tulosta.

37.

- - - - -

- louhitun, murskatun, välivarastoidun ja poiskuljetetun murskeen määrä *mu-
kaanlukien alueen ulkopuolelta tuodun kiviaineksen määrä.*

- - - - -

Perustelut

Asian valmistelu ja päätöksenteko

Ympäristölautakunnan toimivalta

Lundell asiakumppaneineen on valituksessaan esittänyt, että asian käsittely tulee siirtää aluehallintovirastolle. Vaatimukselle on esitetty neljä perustetta. Valittajat ovat katsoneet, että hankkeesta voi aiheutua vesistön pilaantumista. Toiseksi alue sijoittuu alle kilometrin päähän Salon rajasta, ja myös alueen jätevedet laskevat Salon puolelle. Kolmanneksi alueella voi olla tarve arvioida, tarvitaanko vesilain mukaista poikkeusta luonnontilaisen noron muuttamiskielosta. Neljänneksi asian käsittelyä kunnassa ei ole mahdollista järjestää uskottavalla tavalla kun otetaan huomioon luvan hakijan asema ympäristölautakunnan puheenjohtajana. Lisäksi on katsottu, että hallinto-oikeuden on tutkittava, onko Salmenpohja ollut vaalikelpoinen ympäristölautakunnan puheenjohtajaksi.

- Vesistövaikutukset ja vaikutukset Salon kaupungin puolelle

Ympäristönsuojelulain 31 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan aluehallintovirasto ratkaisee ympäristölupahakemuksen, jos muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun toiminnan ympäristövaikutukset saattavat kohdistua huomattavassa määrin sijaintikuntaa laajemmalle alueelle.

Ympäristönsuojelulain 33 §:n mukaan jos lupahakemus on pantu vireille kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa ja asian selvittämisen yhteydessä ilmenee, että toiminnasta voi aiheutua vesistön pilaantumista, on asia siirrettävä aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

voi yksittäistapauksessa siirtää päätösvaltaansa kuuluvan lupa-asian aluehallintoviraston ratkaistavaksi, jos asia vaatii sellaista asiantuntemusta, jota kunnassa ei voida saada. Lupa-asia voidaan siirtää aluehallintovirastolle myös muusta erityisestä syystä.

Etukäteen arvioiden hakemuksen mukainen toiminta ei aiheuta sellaista vesistön pilaantumista tai luonnontilaisen vesistön muuttamista, joka edellyttäisi asian siirtämistä aluehallintoviraston käsiteltäväksi.

Kun otetaan huomioon toiminta-alueen etäisyys Salon kaupungin rajasta ja Salon kaupungin alueella sijaitsevista häiriintyvistä kohteista sekä suunniteltu vesien johtaminen, käsittely ja tarkkailu, toiminnan ympäristövaikutusten ei voida katsoa kohdistuvan huomattavassa määrin Salon kaupungin puolelle eikä asiaa ole näin ollen tullut tällä perusteella siirtää aluehallintoviraston käsiteltäväksi.

- Esteellisyys ja vaalikelpoisuus

Kuntalain 52 §:n 2 momentin mukaan muun luottamushenkilön kuin valtuutetun, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27–30 §:ssä säädetään.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin mukaan virkamies on esteellinen: 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen; 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen; 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai 7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Lundell asiakumppaneineen on valituskirjelmässään pyytänyt selvittämään ympäristölautakunnan jäsenten ja esittelijöiden mahdollisen esteellisyyden asian käsittelyyn.

Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan antaman lausunnon mukaan Juhana Salmenpohja ei ole osallistunut lautakunnan 13.3.2012 pidettyyn kokoukseen, jossa on käsitelty Salmenpohjan lupa-asioita. Asiakirjojen mukaan ympäristölupa-asian valmistelu on suoritettu Lohjan kaupungin ympäristöyksikössä. Pöytäkirjan mukaan ympäristölautakunnan päätös on tehty johtava ympäristötarkastaja Auli Kokkosen esittelystä. Hallinto-oikeuden 16.5.2013 pitämän katselmuksen alkukokouksessa Lohjan kaupungin ympäristöyksikön virkamiehet johtava ympäristötarkastaja Kokkonen, ympäristöpäällikkö Murto, ympäristö-

tarkastaja Kanninen ja ympäristölupavalmisteliija Laukka ilmoittivat, ettei heihin ole kohdistunut asian valmistelun yhteydessä epäasiallisia vaikuttamisyri-tyksiä.

Muutoksenhakijat eivät ole nimenneet nyt kysymyksessä olevan valituksen-alaisen päätöksen käsittelyyn osallistuneita esteelliseksi väittämiään ympäristölautakunnan jäseniä eivätkä ole hallinto-oikeuden välipäätöksessä varatusta tilaisuudesta huolimatta esittäneet tarkempia perusteluja väitetyle esteellisyylle. Tämän vuoksi ei ympäristölupapäätöstä ole tällä perusteella kumottava.

Päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä esteellisyiden vuoksi.

Salmenpohjan vaalikelpoisuutta ympäristölautakunnan puheenjohtajaksi ei voida tutkia tässä asiassa.

- Johtopäätökset

Asiassa ei ole ilmennyt perusteita katsoa, että hakemuksen mukaisessa toiminnassa toimivaltainen lupaviranomainen olisi ympäristönsuojelulain 31 §:n 1 momentin tai ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n nojalla aluehallintovirasto. Toimivaltainen viranomainen on siten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpaneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista hankkeista ja niiden muutoksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Saman pykälän 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 1 momentin 2 b) kohdan mukaan arviointimenettelyä sovelletaan kiiven, soran tai hiekan ottoon, kun louhintai- tai kaivualueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus on 30.8.2010 antamallaan päätöksellään numero UDELY/29/07.04/2010 päättänyt, että hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ottamisalueen pinta-ala on tässä tapauksessa noin 5,2 hehtaaria ja vuotuinen louhintamäärä on noin 32 000 kiintokuutiometriä. Nämä seikat huomioon ottaen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen ei ole ollut pakollista.

Hallinto-oikeus katsoo, että nyt kysymyksessä oleva hanke ei laadultaan tai laajuudeltaan ole rinnastettavissa sellaiseen hankkeeseen, johon ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen on pakollista. Asiassa ei ole ilmennyt muutenkaan syytä edellyttää määräyksenvaraista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Ympäristölautakunnan päätöstä ei siten ole kumottava siitä syystä, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ei ole toimitettu.

Lausunnot

Saadun selvityksen mukaan Nummi-Pusulan ympäristölautakunta ei ole pyytänyt esillä olevassa asiassa lausuntoja. Kun otetaan huomioon toiminta-alueen etäisyys Salon kaupungin rajasta ja Salon kaupungin alueella sijaitsevista häiriintyvistä kohteista lausunnon hankkiminen ei ole ollut tarpeen. Muidenkaan lausuntojen hankkiminen ei ole ollut asian ratkaisemisen kannalta tarpeen.

Muistutusten käsittely

Ympäristölautakunnan antaman lausunnon mukaan Lohjan kaupungin ympäristövalvontaan ei ole tullut erillistä pyyntöä toimittaa muistutuksia ja mielipiteitä kenenkään tutustuttavaksi. Ympäristölautakunnalla on ollut lautakunnan kokouksessa mahdollisuus tutustua hakemuksesta annettuihin alkuperäisiin muistutuksiin ja mielipiteisiin. Muistutusten ja mielipiteiden käsittelyssä ympäristölautakunnassa ei ole tapahtunut menettelyvirhettä.

Käynnit hankealueella

Ympäristönsuojeluasetuksen 17 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomainen voi lupa-asian selvittämiseksi tarvittaessa järjestää neuvotteluja asianomaisen valvontaviranomaisen ja myös hakijan kanssa. Asian selvittämiseksi voidaan lisäksi järjestää yleisön kuulemistilaisuus, jossa voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä sekä katselmus siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Hallintolain 38 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi toimittaa katselmuksen, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi. Asianosaiselle on varattava tilaisuus olla läsnä katselmuksessa ja esittää mielipiteensä esille tulevista seikoista.

Hallintolain 39 §:ssä säädetään tarkastuksesta. Viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee. Hallituksen esityksen 72/2002 mukaan tällä tarkoitetaan asianosaista, jonka harjoittamaa toimintaa tai hallitsemaa omaisuutta asiassa tarkastetaan. Hallintolain 39 §:n 2 momentin mukaan tarkastuksesta on viipymättä laadittava tarkastuskertomus. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle. Hallituksen esityksen 72/2002 mukaan muille asianosaisille olisi varattava tilaisuus tulla kuulluksi tarkastuksessa esille tulleista seikoista, jos nämä saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Ympäristölautakunnan antaman lausunnon mukaan ympäristöluvan valmistelija Eija Kanninen on käynyt hankealueella paikalla 8.3.2010 rakennustarkastaja Paula Mäenpään kanssa, 7.5.2010 ympäristövaikutustenarviointiin liittyvässä arvioinnissa ELY-keskuksen ja Lohjan kaupungin ympäristösuunnittelijan kanssa sekä 8.6.2010 Nummi-Pusulan ympäristölautakunnan kanssa, tutustumaan alueeseen ja hankkeeseen. Ympäristöluvan esittelijä Auli Kokkonen on tehnyt paikalla maastokäynnin syksyllä 2011 yhdessä projektityöntekijä Tomi Laukan kanssa. Ympäristöluvan valmistelija on tehnyt kiinteistölle varsinaisen ympäristöluvan käsittelyyn liittyvän tarkastuksen 18.10.2011.

Hallinto-oikeus katsoo, että edellä mainituissa maastokäynneissä ei ole ollut kyse hallintolain 38 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen 17 §:n 2 momentin mukaisesta katselmuksesta eikä tilaisuuksiin ole ollut tarvetta kutsua hakijan lisäksi muita asianosaisia. Ympäristöluvan valmistelija on tehnyt ympäristöluvan käsittelyyn liittyvän tarkastuksen 18.10.2011. Tarkastuksesta on tehty tarkastusmuistio. Tarkastuksessa ei ole tullut esille seikkoja, joiden vuoksi tarkastuspöytäkirja olisi tullut lähettää tiedoksi muille kuin tarkastuksessa läsnäolleille.

Selvitysten riittävyys

Hallinto-oikeus katsoo, että lupahakemuksessa ja hakijan esittämissä lupahakemuksen täydennyksissä on esitetty ympäristönsuojelulain 35 §:ssä ja ympäristönsuojeluasetuksen 3 luvussa edellytetyt riittävät selvitykset lupaharkinnan suorittamiseksi. Lupaharkinta on suoritettu ympäristönsuojelulain 7 ja 8 luvuissa edellytetyllä tavalla.

Vaikka esitetyissä selvityksessä ei ole havaittu puutteita, voivat ne kuitenkin sisältää epävarmuustekijöitä. Selvitysten tulokset voidaan varmentaa hallinto-oikeuden määräämillä etukäteen esitettävillä suunnitelmilla ja lupamääräyksiin sisältyvillä mittauksilla.

Johtopäätökset

Ympäristölautakunnan menettely asiassa on ollut hallintolain ja ympäristönsuojelulain säännösten mukaista eikä esteellisyyttä ole ilmennyt. Näin ollen ympäristölautakunnan päätöstä ei ole väitettyjen menettelyvirheiden johdosta syytä kumota ja asiaa palauttaa uudelleen tapahtuvaa käsittelyä varten.

Luvan myöntämisen edellytykset

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 41 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa myönnetään, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 41 §:n 3 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, ympäristönsuojelulain 7-9 §:ssä kiellettyä seurausta eli maaperän tai pohjaveden pilaantumista tai sen vaaraa, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, haajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Hankkeen laatu ja sijainti

Juhana Salmenpohjan perustettavan yhtiön lukuun tekemä hakemus tarkoittaa kallion louhinnan ja louheen murskaustoiminnan sijoittamista tilalle Salmi 2:68 Nummi-Pusulan kunnan (nykyisin Lohjan kaupunki) Sierlan kylässä.

Lähin asuinrakennus sijaitsee hakemuksen mukaisen toiminta-alueen rajasta noin 450 metriä kaakkoon. Lähimmät lomarakennukset sijaitsevat alueesta 400 – 500 metriä koilliseen, itään ja kaakkoon. Alueen rajasta 800 metrin säteellä on kymmenen kaivoa, joista lähimmät ovat 450 – 500 metrin etäisyydellä alueen etelä- ja itäpuolella. Lähimmät Salon kaupungin puolella sijaitsevat loma-asunnot sijaitsevat yli kilometrin etäisyydellä toiminta-alueesta.

Alueella tuotettavan kiviaineksen määrä on keskimäärin noin 85 000 tonnia ja enintään 120 000 tonnia vuodessa. Louhittavan ja murskattavan kiviaineksen kokonaismäärä on noin 1 700 000 tonnia.

Toiminnan aiheuttama melu, pöly ja tärinä

Lähin asuinrakennus sijaitsee noin 450 metrin etäisyydellä toiminta-alueen rajasta. Lähimmät lomarakennukset sijaitsevat alueesta 400 – 500 metriä koilliseen, itään ja kaakkoon.

Toiminnan aiheuttamaa melutasoa ja sen leviämistä lähiympäristöön on arvioitu melumallinnusohjelmalla. Promethor Oy:n tekemää selvitystä on etukäteen arvioiden pidettävä luotettavana.

Melumallinnuksen mukaan louhinta- ja murskaustoiminnan aiheuttama keskiäänitaso ei ylitä valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) asetettuja ympäristömelun ohjearvoja. Melutaso on ohjearvon suuruinen raskaan liikenteen ajoreitin varren kahdella lomarakennuksella louhosalueen kaakkoispuolella. Melumallinnuksen mukaan ohjearvojen ylittyminen on mahdollista ainakin aivan toiminnan alkuvaiheessa, kun louhosta ei ole vielä saatu louhittua tasolle +97 m ja murskainta sijoitettua pohjalle.

Ympäristöluvassa on annettu melutasoa ja toiminta-aikoja koskevia rajoittavia määräyksiä. Poraus, räjäytykset ja murskaus on kielletty 1.5 – 31.8 välisenä aikana. Hallinto-oikeus katsoo, että melutasosta ja toiminta-ajoista annetut määräykset estävät kohtuuttoman rasituksen aiheutumisen. Melutasosta annettujen määräysten täyttyminen on kuitenkin syytä varmistaa tarkemmalla suunnitelmalla meluesteiden rakentamisesta, joka on esitettävä ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen voimaan tulosta. Hallinto-oikeus on täydentänyt melua koskevia lupamääräyksiä tarkentamalla lupamääräystä 5 siten, että ennen toiminnan aloittamista on toiminta-alueen meluntorjuntatoimet rakennettava meluselvityksessä (Promethor 11.10.2009) esitetyllä tavalla. Lisäksi ennen toiminnan aloittamista on rakennettava noin 5 metriä korkea meluvalli kaivuaalueen ja kiinteistön 2:32 välille. Hallinto-oikeus katsoo, että tehdyt selvitykset, lupapäätöksessä annetut määräykset ja hallinto-oikeuden niihin tekemät muutokset ovat riittäviä estämään louhinta- ja murskaustoiminnasta aiheutuvan kohtuuttoman melurasituksen.

Pölyämisen estämiseksi on annettu lupamääräykset 7 - 11 ja pölyn leviämistä tarkkaillaan lupamääräysten 12 ja 34 mukaisesti. Kun otetaan huomioon edellä mainitut lupamääräykset ja pölyn leviämisen laajuus normaaliolosuhteissa suhteessa asutuksen läheisyyteen, hallinto-oikeus katsoo, että pölyhaitta lähimmille asuinkiinteistölle ei ole kohtuuton.

Räjäytyksistä aiheutuvan tärinän ehkäisemiseksi on annettu lupamääräys 6 ja tärinän haittavaikutusten selvittämiseksi on annettu lupamääräys 33. Hallinto-oikeus pitää määräyksiä riittävänä tärinän aiheuttaminen haittojen selvittämiseksi ja estämiseksi.

Suojavyöhyke

Hallinto-oikeus on lisännyt lupamääräykseen 5 määräyksen suojavyöhykkeen muodostamisesta luvanhakijan 4.6.2013 allekirjoittaman hakemuksen täydennyksen mukaisesti.

Liikennöinti alueelle

Hakemusasiakirjojen mukaan kiviainesten kuljetuksiin käytetään olemassa olevaa tilustietä, joka liittyy Leppäkorven maantiehen. Arvioitu enimmäismurskausmäärä, 120 000 tonnia vuodessa, vaatisi suunnittelualueelle keskimäärin 10 – 15 raskaan liikenteen käyntiä vuorokaudessa. Hakemuksen mukaan laitokselle saatetaan tuoda alueen ulkopuolelta louhetta murskattavaksi enintään 5 000 tonnia vuodessa.

Hallinto-oikeus katsoo asiakirjojen ja katselmuksella saadun selvityksen perusteella, että mikäli liikenne tapahtuu edellä mainittua tilustietä pitkin, louhosalueen liikenne voi aiheuttaa kohtuuttomia melu-, tärinä- ja pölyhaittoja kulureitin välittömässä läheisyydessä oleville asuinkiinteistöille. Tämän vuoksi alueen liikennettä ei voida järjestää tilustien kautta.

Luvan hakija on hallinto-oikeuden toimittamalla katselmuksella sekä 4.6.2013 allekirjoitetussa hakemuksen täydennyksessä esittänyt kaksi vaihtoehtoista liikennöintireittiä.

Hakemuksen täydennys on sikäli puutteellinen, ettei siinä ole yksityiskohtaista selvitystä liikenteestä ja sen järjestämisestä siten, ettei siitä aiheudu eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n tarkoittamaa kohtuutonta rasitusta eikä terveyshaittaa. Asiakirjojen ja karttatarkastelun perusteella on kuitenkin luotettavasti arvioitavissa, että liikennöinti alueelle on järjestettävissä molempia esitettyjä reittejä myöten aiheuttamatta asuinkiinteistöille kohtuutonta melu-, pöly- tai tärinähaittaa. Kun otetaan huomioon edellä sanotun lisäksi louhinnan ja kuljetusten yhteisvaikutusten vähäisyys esitetyissä vaihtoehtoissa, hallinto-oikeus katsoo, että lopullisen liikennöintireitin jääminen kahden vaihtoehdon varaan ei ole ollut esteenä lupaharkinnan asianmukaiseksi tekemiseksi. Päätöstä ei ole sen vuoksi tarpeen kumota ja asiaa palauttaa uuteen käsittelyyn. Liikennöinnin aiheuttamien haittojen tarkemmaksi selvittämiseksi ja liikennöintiä koskevien täydentävien lupamääräysten antamiseksi hallinto-oikeus on muuttanut lupamääräystä 4.

Hakijan on tarpeen esittää lupaviranomaiselle selvitys lopullisesta liikennöintireiteistä ja sen lähikiinteistöille aiheuttamista melu-, pöly- ja tärinähaitoista. Lupaviranomaisen on tehtävä valituskelpoinen päätös, jolla täydennetään luparatkaisua lopullisella liikennöintireitillä ja annettava tarvittaessa liikennöintiä koskevia määräyksiä haittojen vähentämiseksi. Määräyksiä voidaan antaa muun muassa tien pölyämisen estämisestä ja kuljetusten ajoittumisesta. Jos lopullinen liikennöintireitti poikkeaa 4.6.2013 allekirjoitetussa hakemuksen täydennyksessä esitetyistä vaihtoehtoista siten, että liikennöinnin asuinkiinteistöille aiheuttamat haitat yksin tai yhdessä louhinta- ja murskaustoiminnan kanssa ylittävät lupamääräyksessä 3 määrätyt päiväohjearvot, kyse on toiminnan olennaisesta muuttamisesta, johon on haettava ympäristölupa.

Vaikutukset pohjavesiin

Ottamisalue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähin luokiteltu pohjavesialue sijaitsee noin 950 metriä suunnittelualueesta koilliseen. Noin 200 metriä suunnittelualueesta länteen sijainnut Salmenpalon III-luokan pohjavesialue on poistettu pohjavesialueluokituksesta. Suunnittelualueen rajasta 800 metrin säteellä on kymmenen kaivoa sekä Lundellin vedenottokaivojen läheisyydessä sijaitseva lähde. Lähimmät kaivot ovat 450 – 500 metriä suunnittelualueen etelä- ja itäpuolella.

Osa lähialueen talouksista saa käyttövetensä omista kaivoista. Ennakkoon on arvioitavissa, etteivät louhinta- ja murskaustoiminta muuta veden kulkua tai laatua siten, että kiinteistöillä käytössä olevien kaivojen veden laatu tai antoisuus heikkenee. Hallinto-oikeus toteaa kuitenkin, että hakija on vastuussa pohjaveden käytölle mahdollisesti aiheuttamastaan haitasta.

Vaikutukset pintavesiin

Hakemusasiakirjojen mukaan toiminta-alueella muodostuvat hulevedet on tarkoitus johtaa selkeytysaltaan kautta etelään Röhjöstensuolle. Karttatarkastelun perusteella Röhjöstensuon jälkeen vedet kulkevat noin 3 km:n matkan Salon kunnan puolella sijaitsevia metsä- ja pelto-ojia sekä Sitoonoojaa pitkin Lohjan kaupungin puolella sijaitsevaan Hämjokeen ja päätyvät lopulta virrattuaan noin 10 km matkan Lohjan kaupungin alueella sijaitsevaan Pitkäjärveen. Toiminta-alueella muodostuvia hulevesiä ei johdeta Salon kaupungin puolelle.

Hakemusasiakirjoissa on esitetty selkeytysaltaan paikka, mutta ei tarkempaa suunnitelmaa vesien johtamisesta ja käsittelystä. Tämän vuoksi hallinto-oikeus on muuttanut päästöjä vesiin koskevaa lupamääräystä 1 siten, että toiminnanharjoittaja on määrätty ennen toiminnan aloittamista toimittamaan suunnitelma vesien käsittelystä ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi.

Kun huomioidaan kivenlouhinnassa ja -murskauksessa syntyvien jätevesien suhteellisen vähäinen määrä ja niiden laadusta johtuva vähäinen haitallisuus vesiympäristölle sekä jätevesien kerääminen selkeytysaltaaseen kiintoaineen poistamista varten ennen niiden johtamista maastoon ja hallinto-oikeuden tekemä lisäys lupamääräykseen 1, ei toiminnanharjoittajan aikomasta louhinta- ja murskaustoiminnasta voida arvioida aiheutuvan myöskään ympäristönsuojelulain 31 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua vesistön pilaantumista eikä vesilain 1 luvun 17a §:n mukaisen uoman luonnontilan vaarantumista.

Luontoselvitykset

Valittajat ovat esittäneet muun muassa, että välittömästi hankealueen ulkopuolella on tehty useita havaintoja liito-oravasta. Lintudirektiivin liitteen I lajeista lähistöllä pesii ja ruokailee kaakkuri ja palokärki, ja suunniteltu hankealue on metson, teeren, huuhkajan, sarvi- ja lehtipöllön, korpin ja harmaapäätikan pesintäaluetta. Lintudirektiivin liitteen IV lajeista alueen läheiset puronotkot ovat lepakon elinpiiriä. Alueella on havaintoja myös koivuhiiristä ja käenpiiasta. Iso-Toravassa on ankeriaita ja simpukoita. Hankealueelta lähtee Kolisevanoja ja sen itäpuolelta Haukilampeen vievä uoma. Nämä ovat vesilain 2 luvun 11 pykälän mukaisia luonnontilaisia noroja, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty ilman aluehallintoviraston lupaa.

Valittajat ovat katsoneet, että hankkeen yhteydessä ei ole esitetty tarvittavia selvityksiä lähialueen luontoarvoista ja siitä, kuinka toiminnan päästöt niihin vaikuttavat. Selvityksessä olisi pitänyt huomioida alueen itäpuolella oleva lehtomainen avainbiotooppikohde sekä edellä mainitut uomat.

Hakemuksen liitteenä on Suomen Luontotieto Oy:n tekemä luontoarvojen perusselvitys vuodelta 2009. Selvityksessä on todettu muun muassa, että suunnittelualueella ei esiinny luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltavia luontotyyppejä, jotka olisi huomioitava alueen metsänkäsittelytoimenpiteitä suunniteltaessa. Suunnittelualueella ei ole vesilain tarkoittamia suojeltavia pintavesiä, kuten lähteitä tai puroja. Alueella ei ole perinnebiotooppeja. Alueella ei esiinny liito-oravia ja alueen metsät ovat liito-oravalle soveltumatonta elinympäristöä. Muiden luontodirektiivin liitteen IV lajien esiintyminen alueella on hyvin epätodennäköistä.

Hallinto-oikeus katsoo asiakirjojen ja katselmuksessa saadun selvityksen nojalla, ettei louhinnasta ja murskauksesta aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyä haittaa.

Kiviaineksen tuominen alueen ulkopuolelta

Ympäristölupahakemuksen mukaan laitokselle voidaan tuoda puhdasta louhetta, maksimissaan 5000 tonnia vuodessa, joka käsitellään kuten louhittava kiviaines.

Ympäristölautakunnan antaman lausunnon mukaan ympäristölupapäätöksessä on annettu mahdollisuus tuoda hankealueen ulkopuolelta louhetta murskattavaksi enintään 5000 tonnia. Louhe luokitellaan neitseelliseksi raaka-aineeksi, ei jätteeksi. Muualta tuotavan kiviaineksen määrän seuraamiseksi on hallinto-oikeus lisännyt lupamääräykseen 37 asiaa koskevan tarkkailumääräyksen.

Johtopäätökset

Edellä olevan perusteella ja kun otetaan huomioon etäisyydet lähimpiin häiriintyviin kohteisiin, päätöksessä olevat lupamääräykset, niihin hallinto-oikeuden nyt tekemine muutoksineen ja lisäyksineen, hakemuksen mukaisesta toiminnasta ei voida katsoa yksin tai yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheutuvan terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan vaarantumista tai muutakaan ympäristönsuojelulain tarkoittamaa haittaa tai eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Näin ollen ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta 9.9.2010/800

Oikeudenkäyntikulut

Hallinto-oikeus hylkää Lundellin ja hänen asiakumppaneidensa vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Perustelut

Ympäristölautakunnan päätöstä on Lundellin ja hänen asiakumppaneidensa valituksen johdosta muutettu vain joidenkin lupamääräysten osalta. Vaatimukset on pääosin hylätty. Tämän vuoksi ei ole kohtuutonta, että Lundell asiakumppaneineen saa pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Hallintolainkäyttölaki 74 §

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Niilo Lambergin ja Ritva Mäen on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen antamisesta yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakuntaryhmiöilleen. Jos he tämän laiminlyövät, he ovat velvolliset korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (hallintolainkäyttölaki 55 § 2 mom sekä hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §).

Päätöksestä ilmoittaminen

Lohjan kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 3.3.2014.

Valitusosoitus on liitteenä YmpJp (07.07).

Diaarinumero

01103/12/5109

01104/12/5109

01105/12/5109

01106/12/5109

01107/12/5109

01108/12/5109

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Jaakko Kellosalo ja Kari Hauru, tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Varpu Kujanpää sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Juha Väisänen.

Jaakko Kellosalo

Varpu Kujanpää

Kari Hauru

Juha Väisänen

Esittelijä
hallinto-oikeussihteeri



Merja Kivistö

Diaarinumero

01103/12/5109

01104/12/5109

01105/12/5109

01106/12/5109

01107/12/5109

01108/12/5109

Jakelu**Päätös ja maksu**

Tuomo Lundell ym.
Prosessiosoite:
Asianajaja Petri Vesa
Asianajotoimisto Petri Vesa Oy
Fredrikinkatu 61 A, 6. krs.
00100 Helsinki

Niilo Lamberg ym.
Leppäkorventie 316
09810 Nummi

Ritva Mäki ym.
Porttikuja 4 D 92
00940 Helsinki

Eila Leino
Hämeentie 44 A 1
00500 Helsinki

Soile Päällysaho-Siltanen
Karusellinmäki 15
09810 Nummi

Jäljennös maksutta

Juhana Salmenpohja
Salmentie 230
09810 Nummi

Lohjan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Lohjan kaupunginhallitus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus
(sähköinen: kirjaamo.syke@ymparisto.fi)

MT

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).